

YILLIK RAPOR

GAZZE ŞERİDİ İNSANİ DURUM RAPORU

20
20

DURUMLAR, İCRAATLAR, İHTİYAÇLAR

Yayın tarihi : 2021

© Eylül 2021 – Safer 1443 (Hicrî)

GAZZE ŞERİDİ İNSANİ DURUM RAPORU: DURUMLAR, İCRAATLAR, İHTİYAÇLAR

Gazze Destek Derneği GDD

Adres :	Akşemsettin Mah. Akdeniz Cad. Hakperest sk. No:16 Daire:18 / Fatih - İSTANBUL
Tel/ Fax :	0090212 6217973
Cep Tel :	00905379175471
Web Sayfası :	www.gazedestek.org
E-Posta :	info@gazedestek.org
Facebook :	www.facebook.com/gazedestek.org

**Tarihi Filistin haritası ve
Gazze Şeridi haritası
detayları.**

Gazz'yi Birlikte Yaşatacağız

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	SAFAY
Filistin Haritası	3
Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?	5
Önsöz	6
İnsani Kriz Özeti	7
İnsani Durum Alanları	8
Sosyal Sektör	9
Demografi	10
Eğitim	11
Sağlık	14
Aile	16
Yoksulluk	18
Yerleşim ve Altyapı	20
Kültür ve Dini İşler	22
Spor	24
Ekonomik Sektör	25
İstihdam ve İşsizlik	26
Sınır Kapıları	28
Hizmet ve Emtia Ürünleri	30
Tarım	33
Teknoloji	35
Çevre Sektörü	37
Su	38
Enerji	40
Atıklar	42
Kaynakça	43

Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?

Kuruluş Ve Gelişim

GDD Gazze Destek Derneği, 2006'dan bu yana kuşatma altında yaşayan 2 milyon Filistinlinin devam eden acıları ve Filistin davasının özellikle de Gazze'nin Türkiye toplumunda, sahip olduğu büyük konumu göz önünde bulundurularak ve İsrail'in 2014 yılında Gazze Şeridi'ne yönelik saldırısının ardından düzenlenen Küresel Halk Konseyi Gazze Destek Forumu'nda Türkiye'deki bir grup uzman ve insani yardım çalışanının, Gazze Şeridi'nin insani ve kalkınma ihtiyaçlarının karşılanmasına etkin bir şekilde katkıda bulunmak için tüm bağışçıların çabalarını desteklemek ve koordine etmede dürüst ve uzman bir el olmak üzere bir dernek kurulması tavsiyelerine binaen İstanbul'da 34-209-183 ruhsat numarasıyla kuruldu.

Vizyon

Gazze Şeridi'nde insan hayatının kalitesini arttırmaya çalışan öncü bir insani yardım derneğidir.

Misyon

Gazze Destek Derneği doğruluk ve şeffaflık standartları, insani yardım ilkeleri ve ilgili yerli ve uluslararası hukuk odaklı ortak ve koordineli insani girişim çalışmalarında bulunmak suretiyle, Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının insani ihtiyaçlarının karşılanması ve gelişimine etkin bir şekilde katkı sağlamaya çalışan bir Türk derneğidir.

Değerler

- **Güçlendirme:** İnsanın kapasitesinin özgüvenle kendi hayatını yönetebilecek seviyeye yükseltilmesi için güçlendirilmesi.
- **Adalet:** İnsani yardım noktasında kişilerin rengine, ırkına, inancına ve bağlılığına bakmaksızın adil standartların gözetilmesi.
- **Ortaklık:** Kaynakların topluma daha etkili ulaştırılması için tüm taraflar arasında etkileşim ve koordinasyonunu destekleyen ortak çalışma yürütülmesi.
- **Profesyonellik:** Hizmetlerimizin topluma daha fazla etkili olabilmesi için tüm çalışmaların temel olarak profesyonellik ve yenilikçiliğe dayanması.

Hedefler

- Küresel sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunması.
- İnsani ihtiyaçların karşılanması ve gelişime etkin katılım sağlanması.
- İnsani girişim ve kalkınma çalışmalarında koordinasyon ve etkileşim sağlanması.
- İhtiyaç duyulan bölgelerinde savunmasız insan haklarının desteklenmesine katkıda bulunması.
- Finansmanın etkisini arttıran katılımcı tavırla Gazze Şeridi'ndeki insani yardım faaliyetlerinin geliştirilmesi.

Çalışma Alanları

- **Sosyal sürdürülebilirlik;** Elverişli konut, istihdam, Sağlık, Eğitim, Güvenlik hizmetleri, Gıda güvenliği.
- **İnsani Yardımlar:** İnsani ortaklık, önleyici ortaklık, kurumsal kalkınma.
- **Çevresel sürdürülebilirlik;** Temiz enerji, tatlı su, temiz çevre.

Önsöz

Gazze Şeridi sakinleri 15 yıldır İsrail işgal otoritesi tarafından uygulanan ve kişilerin hareket hürriyetlerini kısıtlayan, mal ve malzemelerin giriş çıkışını zorlaştıran ve 4 yıkıcı savaşa şahit olan kuşatma altında yaşıyor. Filistinliler, elektrik, su, sağlık tesisleri, belediye ve sosyal hizmetler gibi temel malzemelerin ciddi şekilde eksikliğine yol açan kuşatmanın yol açtığı trajik yaşam durumuyla başa çıkmalarına yardımcı olacak çözümler bulmak zorunda kaldılar ve bu kötü durumlara karşı direnmek için mücadele ettiler.

Bunun neticesinde Gazze Şeridi yıllardır yaşadığı insani durumlarda tehlikeli göstergeler ortaya çıktı. Kuşatma ve insanların hareket özgürlüklerinin kısıtlanması siyasetinin ve en sonda COVID-19 tehlikeli etkilerinden dolayı ekonomik ve sosyal hayat çöktü, bunlara ek olarak tıbbi kadro ve ilaçlarda büyük eksiklikler mali olarak büyük hasara neden olmuştur.

Filistinliler ayrıca, özellikle gençlerin ve üniversite mezunlarının eğitimlerini tamamlamak, iş aramak veya tedavi için hastalar yurtdışına seyahat etmeleri ve malların dolaşımı konusunda ciddi kısıtlamalardan muzdarip. Bu kısıtlamalar, yaşam koşullarına ve temel hizmetlere erişimi azalttı, aile yaşamını bozdu ve insanların güvenli ve müreffeh bir gelecek umutlarını kaybetti.

Bu raporu hazırlayan ekip, büyük bir çaba gösterdi; bu raporda, aşağıdakilere dayanan kesin bir bilimsel metodoloji benimsendi:

- Küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri için önerilen modelleri gözden geçirerek ve onları Gazze Şeridi koşullarına uyarlayarak, kategorilerin sınıflandırılmasına dayalı olmayan çalışma alanlarına odaklanarak insani durumun sektörleri ve alanlarının sınıflandırılmasının geliştirilmesi (gençler, kadınlar, engelli çocuklar ...) doğal olarak bu alanlara dahil edilmiştir.
- 2020 yılının sonuna kadar güvenilir ve resmi kaynakları olan gerçekleri ve rakamları bu raporda yorumlamadan ve her bir kurum için metodolojisine göre analizde bulunsun diye analiz yapmadan bahsetmekle yetinilmiştir.
- 2020 yılı boyunca Gazze Şeridi'ndeki sivil toplum örgütlerinin ve bazı yardım kuruluşlarının insani yardımları web sitelerinde veya günlük gazetelerdeki yayınlarından alınarak belirlenmiştir.
- Uluslararası insani yasalar, küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri, ulusal kalkınma planları ve uluslararası ve yabancı kurumlar için insani müdahale planları gözden geçirilerek insani müdahale öncelikleri belirlenmiştir.

Bu rapor vesilesiyle, bilgi yönetimi ve dökümantasyon çerçevesinde insani kurumların uzmanlığı üzerine inşa edilebilecek ve kademeli olarak geliştirilebilecek sağlam bir temel oluşturmayı umuyoruz. Bu alandaki her uzmanın, insani yardım faaliyetinde birlikte hareket etme yolunda gerekli ve acil bir adım olan bu rehberin başında belirtilen e-posta yoluyla bu rapora değerli bir katkı yapmasını bekliyoruz.

Yine bizler, Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının acılarını hafifletecek insani müdahalelerin gerçekleştirilmesinde ilgili her tarafın kendi uzmanlık alanına göre bu rapordan istifade etmesini umuyoruz. Öyle ki insanların topraklarında sürekli yaşama yolları güzelleştirilsin ve Gazze yaşanabilir bir yer olsun. Çünkü Gazze Yaşamayı Hak ediyor.

Gazze Şeridi'ndeki İnsani Krizin Özeti

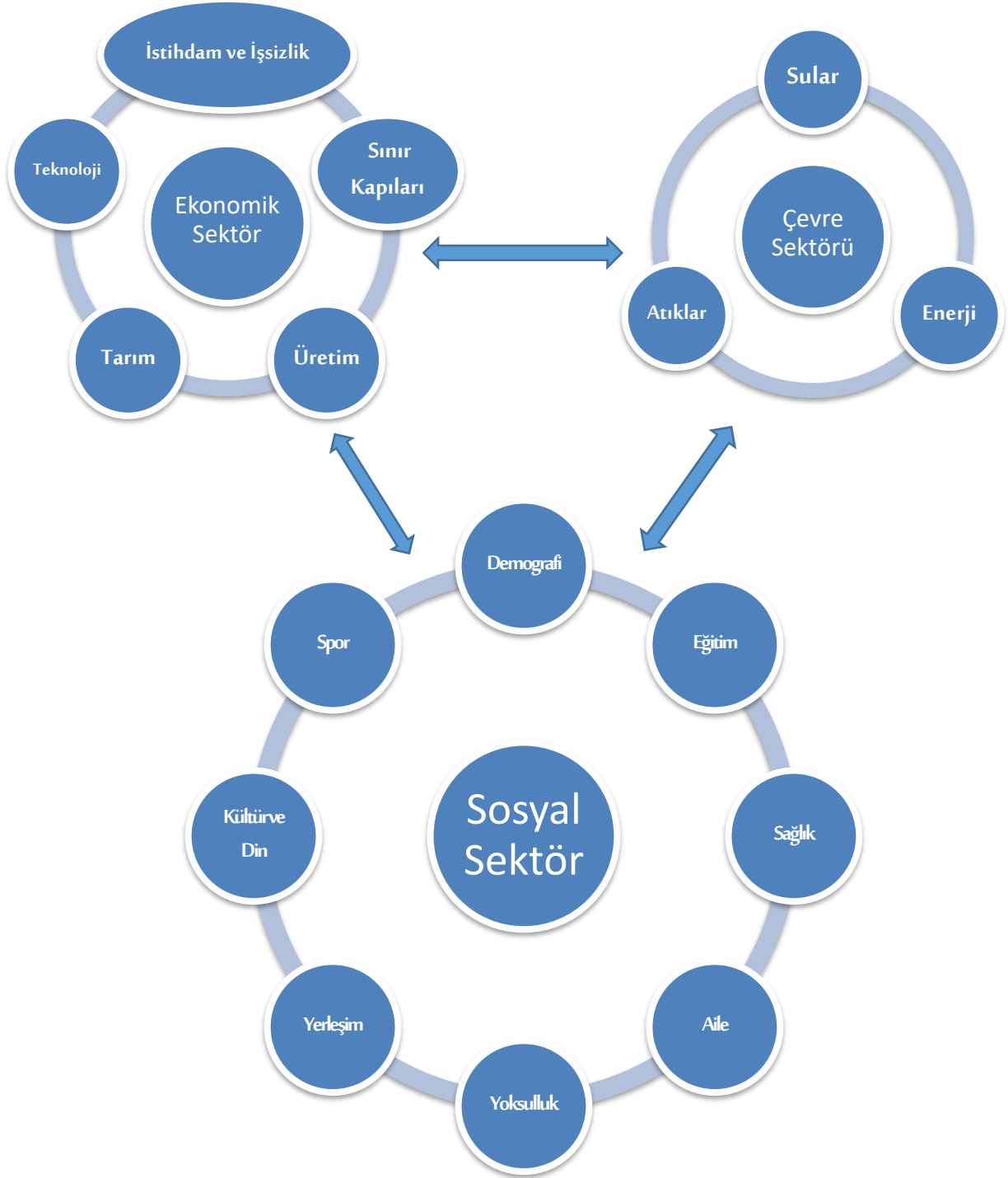
2,28 milyon nüfuslu Gazze Şeridi'nde insani durum her geçen gün daha da kötüye gidiyor. İnsani, sosyal ve ekonomik koşulların bozulmasında en önemli etken ve ana sebep olan kara, hava ve deniz olmak üzere hayatı felç eden İsrail kuşatması 15. yılında hala devam ediyor. İnsan ve malzeme dolaşımına yönelik ciddi kısıtlamalar, Gazze'de yaşamın her alanını kötü etkilemeye ve halkı topluca cezalandırmaya devam ediyor. Temel insan hakları bile gerçekleşmiyor.

Gazze halkı dünyadaki en yüksek nüfus yoğunluğuyla (6.252 kişi/km²) 5 vilayette yaşıyor. Nüfusun %66,1'ini oluşturan mülteciler 8 kampta yaşıyorlar. İnsani kriz 2020 yılı boyunca kuşatmanın devam etmesi ve COVID-19 pandemisinin sağlık sektörüne girdiği büyük krizler. Ancak, zorlu koşullara ve büyük zorluklara rağmen, Gazze Şeridi halkı, hayatın her alanını etkileyen ve onlara ciddi şekilde zarar veren üst üste krizlere rağmen normal bir yaşam sürmek için hala elinden geleni yapıyor. Bu insani trajedi hayatın her alanına yansdı ve belirgin bir etki bıraktı. Bunlardan en önemlileri şöyledir:

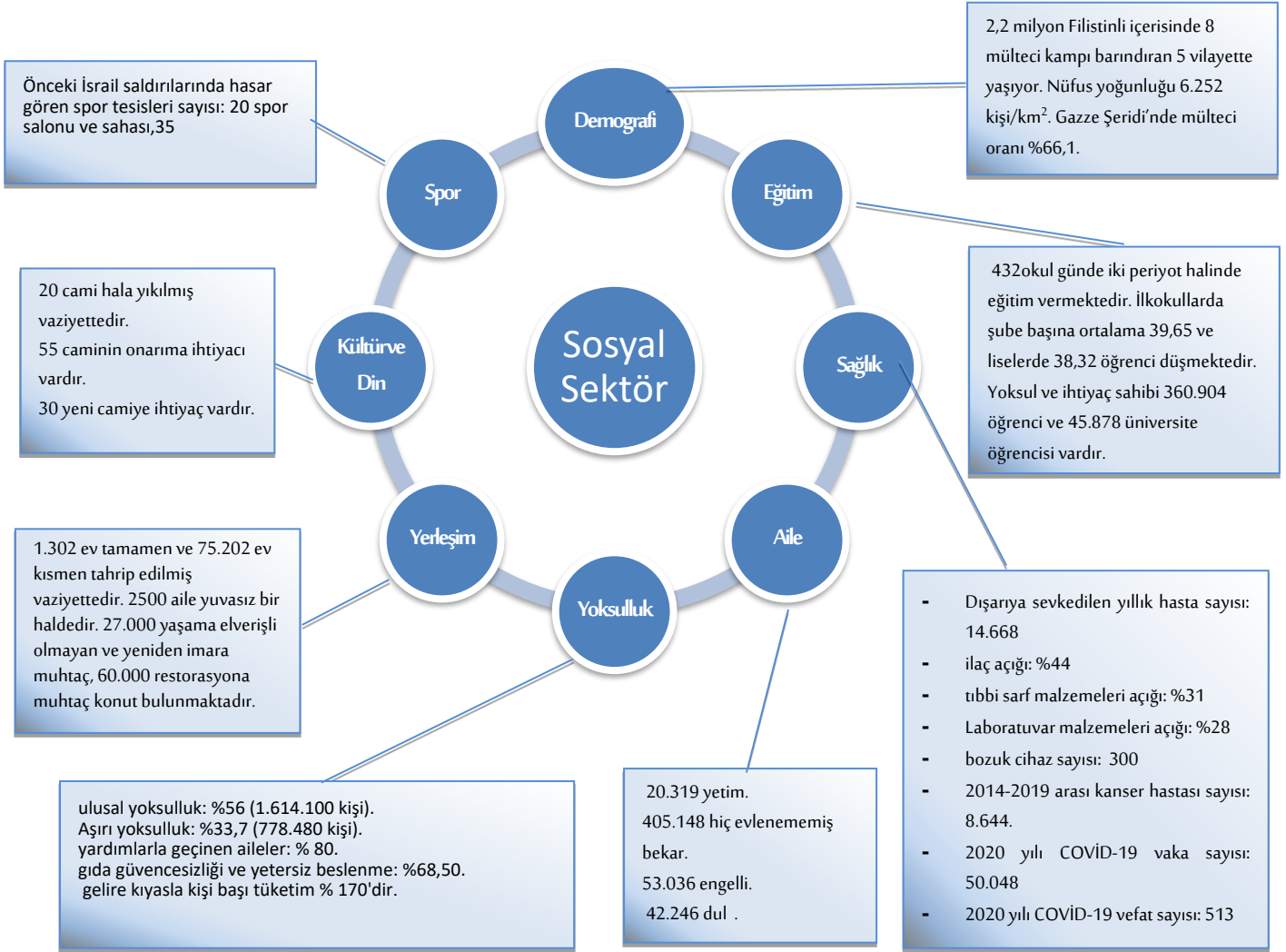
- **Eğitim:** 432 okul günde iki periyot halinde eğitim vermektedir. İlkokullarda şube başına ortalama 39,65 ve liselerde 38,32 öğrenci düşmektedir. Yoksul ve ihtiyaç sahibi 360.904 öğrenci ve 45.878 üniversite öğrencisi vardır. Buna rağmen Arap dünyasında %2,2 ile en düşük cahillik oranı Gazze'dedir.
- **Sağlık:** Dışarıya sevk edilen yıllık hasta sayısı: 14.668, ilaç açığı: %44, tıbbi sarf malzemeleri açığı: %31, Laboratuvar malzemeleri açığı: %28, bozuk cihaz sayısı: 300, 2014-2020 arası kanser hastası sayısı: 8.644, 2020 yılı sonuna kadar COVID-19 vaka sayısı: 50.048, 2020 yılı sonunda vefat sayısı: 513.
- **Aile:** 20.319 yetim, 405.148 hiç evlenememiş bekar, 53.036 engelli, 42,346 dul.
- **Yoksulluk:** Yoksulluk sınırının altında yaşayanlar: %56 (1.614.100 kişi), Aşırı yoksulluk: %33,7 (778.480 kişi), yardımlarla geçinen aileler: %80, gıda güvencesizliği ve yetersiz beslenme: %68,5, gelire kıyasla kişi başı tüketim % 170'dir.
- **Yerleşim:** 1.302 ev tamamen ve 75.202 ev kısmen tahrip edilmiş vaziyettedir. 27.000 yaşama elverişli olmayan ve yeniden imara muhtaç, 60.000 restorasyona muhtaç konut bulunmaktadır.
- **Kültür ve Din:** 20 cami hala yıkılmış vaziyettedir. 55 caminin onarıma ihtiyacı vardır. 30 yeni camiye ihtiyaç vardır.
- **Spor:** Ruhsatlı spor salonları: 81, salonlara kayıt edinenler: 11.100
- **İstihdam:** İşsizlik: %48,6, Gençler arasında işsizlik: %69,10, COVID-19 nedeniyle işinden olanlar: 203.200, COVID-19 nedeniyle işine devam edemeyenler: %21,4
- **Sınır Kapıları:** Hava ve deniz ambargoları, 3 sınır kapısı tamamen kapalı, 3 kapı temel ihtiyaçlar için arasında açılıyor.
- **Üretim:** Kuşatmadan bu yana GSYH hasarı %50. ihracatın ithalata oranı: % 1,24. Gazze Şeridi'nin kapanmalar nedeniyle ekonomik kayıpları 16,5 milyar dolara ulaştı, Farklı amaçlarla kullanılabileceği gerekçesiyle işgal tarafından girişine izin verilmeyen malzeme türü sayısı 62 ve 2020 yıl boyunca COVID-19 nedeniyle GSYİH %17,7 azaldı.
- **Tarım:** Tampon bölge ve bypass yolları sebebiyle 7.300 dönüm arazi kesintiye uğradı. Balıkçıların %95'i yoksulluk sınırının altında yaşıyor.
- **Teknoloji:** Bilgisayarı olan ailelerin oranı: %28,7'dir, bilgisayarı olan ve çocukları eğitimde olan ailelerin oranı: %36.
- **Su:** Su kirliliği oranı: %97, akiferdeki nitrat oranı 50-300 mg/Lt, akifer su açığı %53,80. Deniz sahili boyunca su kirliliği %80.
- **Enerji:** Elektrik kesintileri: günde ortalama 12,1 saat, elektrik enerjisi açığı: %68,77.
- **Çevresel Atıklar:** Atık suyun %40'ı arıtılabilmektedir ve 100 milyon litre atık su her gün denize dökülmektedir. İnsani durum kötüleşmeye devam ederken ve COVID-19 pandemisinin durumları daha da kötüleştirilmesi, Dernek, ilgili tüm tarafları bu krizin sona erdirilmesine yönelik sorumluluklarını üstlenmeleri için çağırıyor ve tüm insani kuruluşları ve hayırseverleri kapsamlı bir uluslararası konferanslar düzenleyerek, Filistin halkına destek verilmesi için acil insani ihtiyaçların karşılanması yoluyla krizleri sona erdirmenin yollarını tartışmaya çağırıyor.

İnsani Durum Sektör ve Alanları

Bu raporun sektör ve alanları mümkün olduğu ölçüde 'Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşmak için önerilen modeller doğrultusunda Gazze Şeridi'nin ortamı, özel durumu ve insani sıkıntılarıyla orantılı olarak hazırlanmıştır. Rapor aşağıdaki şekilde açıklandığı gibi 16 alana ayrılan, sosyal, ekonomik ve çevre sektörü olmak üzere 3 ana sektörden oluşmaktadır.

Sosyal Sektör

"Kuşatmanın 15. Yılından sonra hayat neredeyse imkasız"

Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları İzleme Raporu 2020

Demografik Alan

– Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

Madde/Bölge	Gazze Şeridi (1)(2)(3)	Batı Şeria		1948 Sınırları (2)(3)	Kudüs (7)(8)	Diaspora (2)(3)	Filistin (1)(2)(3)	İsrail İşgali (4)(5)(6)(7)	Arap Dünyası (6)(115)(114) (113)(116)	Dünya (6)(115)(114) (113)(116)
		Batı Şeria (2)(3)	ve Gazze Şeridi (1)(2)(3)							
Nüfus Sayısı	2.282.016	3.120.448	5.402.464	1.634.482	451.854	6.938.000	14.426.800	9.305.000	428,28 milyon	7,79 milyar
Nüfus Oranı	15,82%	21,63%	37,45%	11,33%	3,13%	48,09%	100%			
Yüzölçümü km ²	365	5.660	6.025	-	345	-	27.000	22.072	<11,27milyon	132,03⁴milyon
Nüfus Yoğunluğu	6.252	551	897	-	1.293	-	534	311	38	59
Büyüme Oranı	2,9%	2,2%	2,5%	2,2%	*2,1%	2,2%	2,5%	1,7%	1,925%*	1,075%*
Aile Ortalaması	5,5	4,9	5,1	*4,44	3,9	4	5,1	4,3	4,9	4,9
Mülteci Kampları	8	19	27			31	27			
Mülteci Oranı	66,1%	26,3%	42,2%				42,2%		1,45%	0,01%
Yaş Ortalaması	19,2	21,9	20,8	22	23,8		20,8	30,5	36,8-19,7	30,9

Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım ve Çalışma Dairesi Başkanı Philip Lazzarini

"İki milyon insanın yaşadığı, işsizlik oranlarının %50'nin üzerinde olduğu ve yetkililerin ortaya çıkan Corona virüsü krizi nedeniyle kamu sektörü çalışanlarının maaşlarını düşürdüğü Gazze Şeridi'nde durum giderek daha tehlikeli hale geliyor."

– Gazze Şeridi Vilayetleri İstatistikleri⁽¹⁾

No	Madde / Bölge	Kuzey Gazze	Gazze	Orta	Han Yunus	Refah	Gazze Şeridi
1	Nüfus Sayısı	373.346	858.155	320.131	445.191	285.191	2.282.016
2	Nüfus Oranı	%16,36	%37,61	%14,03	%19,51	%12,5	%100
3	Yüzölçümü km ²	61	74	58	108	64	365
4	Nüfus Yoğunluğu	6.120,43	11.596,69	5.519,50	4.122,16	4.456,11	6.252,10
5	Erkek Oranı	%8,35	%19,11	%7,06	%9,92	%6,30	%50,73
6	Kadın Oranı	%8,01	%18,50	%6,97	%9,59	%6,30	%49,27
7	Mülteci Kampı Sayısı	1	1	4	1	1	8

Gazze Şeridi dünyada nüfus yoğunluğu en fazla bölge olarak kabul ediliyor

– Gazze Şeridi'nde Yaş Grupları⁽¹⁾

No	Yaş Grupları	Erkek		Kadın		Toplam	
		Adet	Oran	Adet	Oran	Adet	Oran
1	0-2 yaş arası bebek	65.789	50,86%	63.569	49,14%	129.358	5,67%
2	2-6 yaş arası çocuk	129.634	51,00%	124.569	49,00%	254.203	11,14%
3	6-13 yaş arası çocuk	213.654	51,86%	206.458	49,14%	420.112	18,41%
4	13-18 yaş arası çocuk	126.325	51,00%	121.367	49,00%	247.692	10,85%
5	18-35 yaş arası genç	332.946	50,49%	329.462	49,51%	665.408	29,16%
6	35-60 yaş arası yetişkin	221.632	50,21%	219.787	49,79%	441.419	19,34%
7	60 ve üzeri yaşta ki ihtiyar	58.659	47,37%	65.165	52,63%	123.824	5,34%
8	Toplam	1.151.639	50,47%	1.130.377	49,53%	2.282.016	100%

➤ Eğitim

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (13): Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, herkese eğitim hakkı tanır. Sözleşmeciler Devletler, eğitimin insan kişiliğinin ve onurunun tam olarak gelişmesine ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmesine yönelik olarak verilmesi konusunda birleşirler. Devletler ayrıca herkesin özgürlükçü topluma etkili bir biçimde katılmasını sağlayacak, bütün uluslar ile bütün ırksal, etnik ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu geliştirecek ve Birleşmiş Milletlerin barışın korunması için yaptığı faaliyetlerini ilerletecek bir eğitim verilmesi konusunda anlaşır.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (4): Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.2): Piyasa ve toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak küresel bilimsel ve bilişsel gelişim doğrultusunda, hiçkimseye ayrımcılık yapılmadan yüksek kaliteli eğitim imkânı sağlayan bir eğitim sistemi, yüksek öğretim, mesleki ve teknik eğitim.

⇒ Eğitim Durumu

– Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze Şeridi	İsraill İşgali	Arap	Dünya
	(2) (13)(12)(11)(10)	(12)(10)(2)	(13)(12)(11)(10)(2)	(18)(17)(16)(15)(14)(6)	Dünyası (6)	(6)
15 yaş ve üstü okuma-yazma bilme oranı	97,80%*	97,10%*	%*97,40	%97,8	*73,11%	*86,48%
Cahillik oranı	2,2%*	2,9%*	2,6%*	2,2%	*26,89%	13,52%*
Engellilerde cahillik oranı	'29%	'35%	'32%	2,7%		
Nüfus sayısına göre öğrenci oranı	25,28%	23,53%	24,23%	20,18%		
Okuldan kaçma oranı	0,5% ^{<}	<1%	<0,8%	1,4%		
Sınıfta kalma oranı	0,6% ^{<}	%0,9 ^{<}	% ^{<} 0,8	<0,77%	<5,75%	<3,14%
İlkokulda şube başına düşen öğrenci sayısı	*39,65	*26,4	*30,2	27,03		
Lisede şube başına düşen öğrenci sayısı	*38,32	*27,2	*28,8	26		
Öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısı	27,5*	*19,5	*22,4	10,8	<21	<23

– Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Milli Eğitim Bakanlığı - Gazze	Ailelerin %49'u evde internet olmadığından öğrencilerin uzaktan eğitime katılımını engellediğini belirtmiştir.

– 2020/2021 Öğretim Yılı Öğrenci Sayısı⁽¹²⁾

No	Madde	Devlet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Ana okulu öğrenci sayısı	90	0	0	67.430	67.520
2	İlkokul öğrenci sayısı	171.613	282.207	0	11.304	465.124
3	Lise öğrenci sayısı	105.540	0	0	6.287	111.827
4	Hazırlık sınıfı öğrenci sayısı	0	0	0	0	0
5	Mesleki kurumlardaki öğrenci sayısı	334	0	0	336	670
6	Ön lisans öğrenci sayısı	5.833	878	5.359	4.916	16.986
7	Eğitimsel yeterlilik	0	334	156	83	573
8	Lisans öğrenci sayısı	15.774	0	27.168	17.391	60.333
9	Yüksek lisans öğrenci sayısı	1.278	0	2.006	79	3.363
	Toplam	300.128	283.753	34.689	107.826	726.396

Toplam Öğrenci Sayısı	644.471	Toplam Üniversite Öğrencileri	81.925
Yoksul Öğrenciler	360.904	Yoksul Üniversite Öğrencileri	45.878
Aşırı Yoksul Öğrenciler	217.187	Aşırı Yoksul Üniversite Öğrencileri	27.609

Toplam hükümet öğrencilerin %1,17'si engelli

– Eğitime katılım oranı ⁽¹³⁾

No	Yaş	Erkekler %	Kızlar %	Ortalama %
1	6-11	98,8	99,5	99,1
2	12-15	93,5	96	94,7
3	16-17	85,7	86,6	86,2
4	18 ve üzeri	66,3	65,8	66,1

– 2020 yılının sonuna kadar Eğitim Kurumlarının maruz kaldığı hasarlar ⁽¹³⁾

Hasar Türü	2008/2009 saldırıları	2012 saldırıları	2014 saldırıları
Aşırı	15	3	5
Orta	68	61	62
Hafif	90	80	120
Toplam	173	144	187

Okula gitmeyen ilkökul çağındaki çocukların oranı %2,2.

– 2020 yılı Seviyelerine ve Cinsiyetlerine Göre Mezun Sayıları (kızlar/erkekler) ⁽¹²⁾

No	Madde	Erkek		Kadın		Toplam	
		Adet	Oran	Adet	Oran	Adet	Oran
1	Meslek Yüksek Okulu mezunları	1.035	51,83	962	%48,17	1.997	%19,76
2	Lisans mezunları	2.904	%41,80	4.044	%58,20	6.948	%68,76
3	Yüksek lisans mezunları	30	%57,69	22	%42,31	52	%0,51
4	Pedagojik Formasyon belgesi mezunları	88	%30,03	205	%69,97	293	%2,90
5	Yüksek öğretim mezunları	484	%59,46	330	%40,54	814	%8,06
6	Toplam	4.541	%44,94	5.563	%55,06	10.104	%100

Üniversite Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Kaynak Geliştirme Bölüm Başkanı

“Birçok öğrencinin dizüstü bilgisayarı yok ve internet erişimi zayıf. Bazıları, birkaç saatliğine kullanmak için 1 dolara satın aldıkları 3 GB 3G'ye (sınıfa erişmek için) güveniyor”.

– Eğitim Kurumları ⁽¹²⁾

No	Madde	Devlet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Anaokulu sayısı	1	0	0	695	696
2	İlköğretim okulu Sayısı	268	276	0	51	595
3	Lise sayısı	146	0	0	10	156
4	İki periyotlu eğitim veren okullar	242	190	0	0	432
5	Üç periyotlu eğitim veren okullar	0	0	0	0	0
6	Şube sayısı	7.237	6.966	0	844	15.047
7	Üniversite kuruluşları	1	0	3	4	8
8	Ortaokullar ve politeknik okulları	6	2	2	8	18
9	Yükseköğretim Akademileri	0	0	0	1	1

– COVID-19 salgınında Filistin'deki eğitim durumuna ilişkin göstergeler ⁽¹⁹⁾

Uzaktan Eğitim Faliyetlerinin Doğası	Bölge		
	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Filistin
	%	%	%
Öğretmenlerin verdiği görevlerin tamamlanması	96,1	95,3	95,7
İnternette eğitim uygulamalarının kullanılması	85,9	71,6	78,1
TV kanallarında eğitim programların takibi	55,2	23,4	38
Evin içinden videoların çekilip öğretmene gönderilmesi	42,8	58,3	51,2
Diğer	0,2	2	1,2
5 Mart - 25 Mayıs 2020 arası kapanış öncesi (6-18 yaş) çocuklu ailelerin eğitim (uzaktan) faaliyetlerine eğitime katılma oranı	48,5	53,3	51
5 Mart - 25 Mayıs 2020 arası kapanış öncesi (6-18 yaş) çocuklu ailelerin eğitim (uzaktan) faaliyetlerine eğitime katılma oranı (iyi geçti)	21,2	21,5	21,4
5 Mart - 25 Mayıs 2020 arası kapanış öncesi (6-18 yaş) çocuklu ailelerin eğitim (uzaktan) faaliyetlerine eğitime katılma oranı (iyi geçti ve iyileştirme gerekiyor)	42,4	36,5	39,1
5 Mart - 25 Mayıs 2020 arası kapanış öncesi (6-18 yaş) çocuklu ailelerin eğitim (uzaktan) faaliyetlerine eğitime katılma oranı (kötü geçti)	36,4	42	39,5

⇒ **Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında eğitim alanında gerçekleştirdikleri icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Eğitim kurumlarının tesis edilmesi ve vasıflandırılması	32	Bilgisayar ve teknolojik eğitim araçları tedariki	18	Okul çantası, kitabı ve kıyafeti projeleri	42
Öğrenci ve Ulaşım Sponsorlukları	9	Okul ve eğitim merkezi techizi	26	Eğitim kalitesini yükseltme	14
Yurtdışına gönderme ve eğitim	15				

⇒ **Eğitim alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları**

Eğitim binalarının inşası ve geliştirilmesi	Eğitim ortamının geliştirilmesi ve teknik eğitim araçlarının tedarik edilmesi
Eğitim merkezleri ve binalarının techizatlandırılması	İhtiyaç sahibi öğrencilere sponsorluk ve yüksek öğretim yurtdışı bursu
Eğitim binalarına güneş enerji sistemi kurulması	Mesleki ve Teknik eğitimin teşviki ve geliştirilmesi
Öğretmenler ve yardımcı kadronun eğitimi ve rehabilitasyonu	İş piyasasının ihtiyacını karşılayan müfredatın güncellenmesi ve geliştirilmesi
Eğitim türünün iyileştirilmesi	Mesleki ve Teknik eğitimi merkezleri inşası ve geliştirilmesi
Engellilerin eğitime katılması	Öğrencilerin eğitim faaliyetlerini uzaktan takip edebilecekleri bilgisayarların sağlanması

➤ Sağlık

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(12): Bu sözleşmeye taraf devletler, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkını tanıır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (3): İnsanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve herkesin her yaşta refahını sağlamak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.3): Herkese eşitlik ve adaletle halk sağlığı ve kaliteli sağlık hizmetleri sunan, tüm nüfus grupları için, özellikle yoksullar ve kenara itilmiş olanlar için bir insan hakkı olarak daha entegre bir sağlık sistemi.

⇒ Sağlık Durumu

– Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

Madde / Bölge	Gazze Şeridi (22)(21)(20)(3)(2)	Batı Şeria (21)(20)(3)(2)	Batı Şeria ve Gazze Şeridi (22)(21)(20)(3)(2)	İsrail İşgali (14)(23)9(76)(10)((118)	Arap Dünyası (6)(26)(24)103(	Dünya (6)(26)(25)117((118)
Doğuştaki beklenen ortalama yaşam süresi	73,7	74,4	74,1	82,85	71,81 ^ç	72,56
10,000 vatandaşa düşen doktor sayısı	15	26,9	*25	34	10,3	15,7
10,000 vatandaşa düşen hemşire sayısı	22	31,25	*26,66	41	*15,6	*36,9
10,000 vatandaşa düşen hasta yatağı sayısı	16,1	13,2	12,8	18	13,8	28,9 ^ç
10,000 vatandaşa düşen sağlık merkezi sayısı	0,76	1,89	1,38	0,04		
Sağlık sigortalıların oranı	95,5%	66,5%	78,9%	83,6%		
Engelli oranı	2,6%*	*1,6%	*2,1%	17%	*9,34	15%
Doğurganlık oranı	3,9	3,8	3,8	3,01	*3,19	*2,4
COVID-19 vaka sayısı	118.536	201.391	348.938	929.274		207.101.068
COVID-19 iyileşen sayısı	115.196	197.810	341.595	877.933		185.698.408
COVID-19 vefat	1.112	2.510	3.890	6.611		4.360.479

Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Gazze Şeridi'ndeki Dünya Sağlık Ofisi Müdürü	Gazze Şeridi'ndeki sağlık sektörü hala zorluklarla karşı karşıya, bunların başında Corona virüsüyle mücadele etmek için ekipman ve malzeme sıkıntısı geliyor."

– Dışarıya Sevk Edilen Hastalıklar ⁽²⁰⁾

No	Madde	Adet
1	Verem	5.245
2	Kalp kateterizasyonu	1.387
3	Kemik	869
4	Göz	1.000
5	Nükleer Tıp ve Atom Tedavisi	556
6	Çocuk	590
7	Böbrek	248
8	Hematoloji (kan hastalıkları)	1.261
9	Nörolojik Cerrahi	353
10	Pediyatrik ameliyat	99
11	Genel Cerrahi	890
12	Diğer	3.152
13	Toplam	15.650

– Senelik doğum ve ölümlerden seçilmiş göstergeler ^{(20) (22)}

No	Madde	Değer
1	Erkekler için doğuştaki beklenen yaşam süresi	72,6
2	Kızlar için doğuştaki beklenen yaşam süresi	74,8
3	2020 Doğum vakası	53.687
4	1 Yaşından önce ölen çocuk ortalaması (1000 de)	10,7
5	5 Yaşından önce ölen çocuk ortalaması (100 bin de)	62,2
6	Doğal doğum ortalaması (1000 de)	27,7
7	Doğal ölüm ortalaması (1000 de)	2,6
8	Doğumda anne ölüm ortalaması (100 binde)	24,2
9	Kalp hastalığından vefat edenler ortalaması (100 bin kişide)	169
10	Şeker hastalığından vefat edenler ortalaması (100 bin kişide)	5,1
11	Verem hastalığından vefat edenler ortalaması (100 bin kişide)	33,7
12	Tansiyon hastalığından vefat edenler ortalaması (100 bin kişide)	12
13	Kanser hastalığından vefat edenler ortalaması (100 bin kişide)	32,3

– Acil Sağlık Krizleri Göstergeleri ⁽²¹⁾⁽²⁷⁾

No	Madde	Değer
1	Filistin Sağlık Bakanlığı depolarında tamamen tükenmiş ilaç türleri oranı	%44 (232 tür)
2	Labaratuvar malzemelerindeki maddi açık oranı	%28
3	Tıbbi Sarf Malzemeleri açığı oranı	%31
4	Sağlık bakanlığındaki bozuk cihaz sayısı	300 (6.100 den)
5	Olağan elektrik kesintilerine göre programlanmış kullanıma göre aylık jeneratör yakıtı ihtiyacı	600 Bin lt

– Yıllık Hastalıklar Göstergeleri ⁽²²⁾

No	Madde	Değer
1	Kronik hastalığa yakalananların sayısı	160.383
2	Bulaşıcı hastalığa yakalananların sayısı	157.844
3	Kanser hastalığına yakalananların sayısı (2014-2019)	8.644
4	Kanser hastalarına hizmet sunumunda eksiklik oranı	%68
5	Senelik dışarıya sevk edilen hasta sayısı	14.668
6	12 aylık çocuklarda kansızlık oranı	%70,2
7	Hamile kadınlarda kansızlık oranı	%40,5
8	Böbrek yetmezliği hastaları sayısı	923
9	İşgal makamları tarafından yurtdışında tedavi için reddedilen vakaların yüzdesi	%3,5

Filistin Sağlık Bakanlığı'na göre 2020'nin sonuna kadar Gazze Şeridi'ndeki COVID-19 pandemisinin ayrıntılı özel istatistikleri⁽²²⁾

Madde	Değer
Toplam vaka sayısı	50.048
İyileşen sayısı	44.813
pozitif aktif vafalar	4.722
Kritik vakalar	52
Hastanede tıbbi bakıma ihtiyaç duyan vakalar	103
Vefat sayısı	513
Çocuklarda vefat sayısı	2
Salgının topluluğa girmesinden bu yana yıl sonuna kadar yapılan test sayısı	264.783
Genetik, salgınlar ve bağışıklık hastalarda ilaç eksikliği	51%
Yoğun bakım yatak eskiği	200
Gazze hastanelerinde bulunan solunum cihazı sayısı	75
solunum cihazlarında eksiklik	100

⇒ **Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında sağlık alanında gerçekleştirdiği icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Klinik ve Sağlık Merkezleri inşası, geliştirilmesi ve restorasyonu	72	Tıbbi Araştırmalar	2	İlaç ve Tıbbi malzemeler temini projeleri	162
Yoksul hastaların gözetimi, ameliyat projeleri, muayeneler	14	Sağlıklı beslenme	15	Yardımcı gereçler	25
Sağlık kuruluşlarına (yakıt, güneş enerjisi) sağlanması projeleri	10	Burslar ve eğitim	7	Psikolojik Destek	22
Mobilyalandırma, tıbbi cihaz, gereçler ve ambulans projeleri	138				

⇒ **Sağlık alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları**

Sağlık kurumlarının inşa edilmesi, onarımı ve geliştirilmesi	Yardımcı aletler tıbbi gereçler ve ilaçların tedarik edilmesi	Tıbbi malzeme ve cihazların tedariki
Bozulmuş tıbbi cihazların tamiri ve geliştirilmesi	Sağlık kuruluşlarına güneş enerjisi ve yakıt sağlanması	Tahrip edilen hastanelerin yeniden imar edilmesi
Sağlık kadrolarının yurt dışına gönderilmeleri ve eğitimi	Nadir alanlarda ihtisas sahibi olan tıbbi heyetlerin gönderilmesi COVID-19 aşısı temini	Yoksul hastalara sponsorluk
	Ambulansların rehabilitee edilmesi ve yneilenmesi	COVID-19 vakaları için saha hastanesi inşası
	COVID-19 test cihazları temini	

➤ Aile

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (10): Toplumun doğal ve temel bir birimi olan aileye, özellikle kuruluşu sırasında ve bakmakla yükümlü oldukları çocukların bakım ve eğitim sorumluluğu devam ettiği dönemde, mümkün olan en geniş ölçüde koruma ve yardım sağlanır. Evlilik, evlenmeye niyetlenen çiftlerin serbest rızaları ile meydana gelir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (10.2): 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi.
MİLLİ HEDEF	Hedef (7.1): Yoksulluk, marjinalleşme ve sosyal dışlanmayı azaltmak için haklara ve toplumsal cinsiyete duyarlı, daha kapsamlı, entegre ve sürdürülebilir bir sosyal koruma sistemi.

⇒ Aile Durumu

– Karşılaştırmalı Göstergeler

Madde/Bölge	Gazze		B. Şeria ve Gazze		İsrail İşgali
	Şeridi	Batı Şeria	Ş.		
	(29)(28) (22)(2)	(29)(28)(22) (2)	(29)(28) (22)(2)	(30)(14)	
Aile sayısı	*386.614	*656.522	*1.043.136	*2.667.600	
(2006-2020)					
Şehitler sayısı	4.*700	1.*904	*6.604	-	
Esirler	250	4.129	4.379	-	
Engelli Oranı	53.036	39,674	92.710	1.566.100	

– Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

– Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri

No	Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Toplam
1	Nüfus ⁽¹⁾	%50,73	%49,27	%100
2	15 yaş ve üzeri okuma yazma bilme oranı ⁽²⁾	%98,9	%96,7	%97,8
3	İlköğretim öğrencileri ⁽²⁾	%50,90	%49,10	%100
4	Lise Öğrencileri ⁽²⁾	%46,90	%53,10	%100
5	Üniversite Öğrencileri ⁽¹²⁾	%46,08	%53,92	%100
6	İş gücüne katılma oranı ⁽²⁾	%55,90	%14,50	%35,40
7	Gençler arasında işsizlik oranı ⁽³¹⁾	%63,60	%88,40	%69,10
8	Ailesinden biri tarafından şiddete uğrama oranı ⁽³²⁾	%39,3*	%39,3*	%39,3*
9	Millet meclisine katılma oranı ⁽³³⁾	%86,4'	%13,6'	%100'
10	Bakanlar Kurulu katılma oranı ⁽³³⁾	%72,34'	%27,66'	%100'

– Yetim Göstergesi ⁽³⁴⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Yetim sayısı	20.319
2	Gazze Şeridi'nde yetim oranı	2,70%
3	Erkek yetimler	8.275
4	Kadın yetimler	8.010
5	Şehit çocuğu yetimler	4.034

– Evlilik Durumu Göstergeleri ⁽²⁾

Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Toplam
1 Hiç evlenmemişler	229.001	176.147	405.148
2 İlk defa evlenenler	6.067	6.543	12.610
3 Boşanmışlar	2.316	9.063	11.379
4 Dullar	4.374	37.972	42.346
5 Ayrılmış	263	1.259	1.522

– Engelli göstergesi ⁽²⁹⁾

No	Engel Türü	Oran
1	Görme	%15,90
2	İşitme	%11,71
3	Konuşma	%9,59
4	Hareket	%44,78
5	Davranışsal	%4,15
6	Öğrenme zorluğu	%10,36
7	Nöbetler	%1,19
8	Diğer	%2,32
	Toplam	%100

Filistin Merkez İstatistik Bürosu	Filistinli haneleri %39'u COVID-19 salgını nedeniyle gelirleri yarı yarıya azaldı.
Filistin Merkez İstatistik Bürosu	Gazze Şeridi'ndeki ailelerin %63'ü COVID-19 salgınında gıda kuponu aldı.

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında aile alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Şiddetin azaltılması	17	Evliliği kolaylaştırma projeleri	3	Yetim ve ailelere sponsorluk	20
Yetim ve engelliler için sosyal merkezlerin inşası	2	Kadın haklarını koruma	31	Saha araştırmaları ve anketler	7
Engellilerin rehabilitasyonu	2	Aile haklarını bilinçlendirme	4		

⇒ Aile alanındaki yapılması gerekli olan en önemli müdahale alanları

Entegre sosyal koruma sistemi geliştirilmesi	Sosyal merkezler inşası, geliştirilmesi ve restorasyonu	Her türlü şiddetin sona erdirilmesi
Toplum dışı kalmış kesimlere ayni ve nakdi yardım sağlanması (yetim, yoksulözürlü)	Şehit, yaralı ve esirlerin ailelerinin sponsorluğu	Engellilerin rehabilitasyonu ve topluma kazandırılması
Kadın haklarının korunması ve toplumdaki rolünün artırılması	Evliliği kolaylaştırma ve evlilik hayatını idare etme noktasında bilinçlendirme	Evlenememiş, boşanmış yada dul kalmış engellilerin evliliklerini kolaylaştırma

➤ Yoksulluk

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(11): Bu sözleşmeye taraf olan devletler herkese, kendisi ve ailesi için yeterli bir yaşam standardına sahip olmasını sağlar. Bu standart, yeterli beslenmeyi, giyinmeyi, barınmayı ve yaşama koşullarının sürekli olarak geliştirilmesini de içerir. Taraf Devletler bu hakkın gerçekleştirilmesini sağlamak için, kendi serbest iradelerine dayalı uluslararası işbirliğinin esas olduğunu kabul ederek, uygun tedbirleri alırlar.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (1) : Her tür yoksulluğu, nerede olursa olsun sona erdirmek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.1.10): Yoksullukla mücadele felsefesini, insani yardım ve kalkınma yardımı arasındaki bağları güçlendirerek kalkınma müdahalelerine güvenmek için yardım programlarına güvenmekten, yoksul ve marjinal hane halklarının kendi kendine güvence altına almalarını sağlayan ekonomik güçlendirme ve kapasite geliştirme yatırımlarına sistematik ve kademeli olarak geçmek.

⇒ Yoksulluk Durumu

– Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (39)(35)(34) (2)	Batı Şeria (36) (2)	Filistin (25) (22)	İsrail İşgali ^{(6) (37)}	Arap Dünyası (38) (106)	Dünya ⁽⁶⁾
1	Yoksulluk sınırının altındakiler	56%	%14	'29,20%	29,30%	%21	34,%64
2	Aşırı yoksulluk	'33,70%	'5,80%	'16,80%	16,90%	%13,4	9,20%
3	Yardımlarla geçinen aileler	80%	<34,20%	<53,10%	<18,00%		
4	Geçen sene yardım alan aileler	<68,6%	<9,7%	<31,1%	%38,60		

– Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Sosyal Kalkınma Bakanlığı, 2020	"Gazze Şeridi'ndeki yoksulluk oranı dünyadaki en yüksek orandır."

No	Madde	Ulusal yoksulluk ⁽³⁴⁾	Aşırı yoksulluk ⁽³⁴⁾
1	Yoksul sayısı	1.614.100	778.480
2	Yoksulluk oranı	%56	%33,7
3	Yoksul aileler	264.606	152.643
4	Yoksul çocuklar	588.764	354.310
5	Yoksul öğrenciler	360.904	217.187
6	Yoksul üniversite öğrencileri	45.878	27.609

No	Madde	النسبة
1	Gıda güvensizliği veya eksikliği ⁽³⁴⁾	%68.50<
2	Bağımlılık oranı ⁽³⁾	%78,60
3	Dolar bazında kişi başına aylık ortalama gelir ⁽²⁾	73,95
4	Dolar bazında aylık ortalama ailenin harcaması ve tüketimi ⁽³⁴⁾	1114,35
5	Süresi ne olursa olsun ekonomik olarak dayanıklı olabilen ailelerin yüzdesi ⁽³⁹⁾	%24,7<
6	Sosyal koruma programı kapsamındaki aile sayısı ⁽³⁴⁾	79.269
7	Sosyal koruma programlarına dahil edilmesi gereken aile sayısı ⁽³⁴⁾	10.000
8	Ferd başına tüketimin gelire oranı ⁽³⁴⁾	%170
9	COVID-19 salgını nedeniyle geliri yarıya düşen ailelerin oranı ⁽²⁾	%37,60
10	COVID-19 nedeniyle sosyal koruma programından yararlanmayan ve yardım alan ailelerin oranı ⁽²⁾	%10,10

– Yoksul Ailelerin Durumu⁽³⁴⁾

No	Madde	Değer
1	Yoksul ailelerde mülteci oranı	%64,90
2	Kadınların geçindirdiği yoksul aileler	%37,70
3	Dul kadınların geçindirdiği yoksul aileler	%15,80
4	Yoksul ailelerde yaşayan çocuk oranı	%24,70
5	Aile reisi yaşlılar olan aileler	%28,10
6	Gazze Şeridi'ndeki yoksul ailelerde yaşayan ihtiyar oranı	%7,60
7	En az bir kronik hastalığı olan yoksul ailelerin reisleri	%55,70
8	Aile reisi engelli olan yoksul aileler	%12,40
9	Eğitim düzeyi orta eğitim seviyesinin altında olan yoksul aile reisleri	%78,70
10	Yoksul ailelerin reisleri arasındaki cahillik oranı	%11,80

□

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında yoksulluk alanında yaptıkları icraatlar

Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet
Nakdi Yardım Projeleri	55	Kurban, giysi, iftar gibi dönemsel projeler	118	Battaniye projeleri	17
Borç Ödeme Projeleri	3	Alışveriş kuponları ve koli projeleri	181	Et, yemek, ekmek ve içme suyu dağıtımı	37

⇒ Yoksulluk alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler	Girişimcilik	Yoksul kesimlere sosyo-ekonomik güçlendirme
Sosyal entegrasyon	Toplum dışı kalmış kesimlere iş fırsatları	Uzaktan iş
Yardım koordinasyonunun otomasyonu	Borçlerin kapatılması	İş kuluçka merkezlerinin ve girişimcilik projelerinin rolünün güçlendirilmesi

➤ Yerleşim ve Altyapı

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(2,2): Bu sözleşmeye taraf devletler, bu sözleşmede beyan edilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi her hangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmaksızın kullanılmasını güvence altına almayı taahhüt ederler Madde (8): Herkesin barış ve haysiyet içinde yaşayabileceği güvenli bir yere sahip olma hakkı.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11): Kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kucaklayan, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.5): Kamu hizmetlerine erişim imkânı veren yasal mevzuatın güvenliğini sağlayan ve özellikle yoksul ve marjinal aileler için vatandaşların ihtiyaçlarını daha etkili bir şekilde karşılayan bir konut sektörü

⇒ Yerleşim Durumu

– Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

Madde/Bölge	Gazze Şeridi (46)(45)(44)(43)(40)(39)(2)	Batı Şeria (46)(45)(44)(39)(2)	B. Şeria ve Gazze (46)(45)(44)(43)(40)(39)(2)	İsraill İşgali ⁽⁴¹⁾⁽²⁶⁾⁽¹⁴⁾ (47)(42)
Yerleşim birimleri sayısı	350.000	726.184	1.076.184	2.736.700
Ortalama konut yoğunluğu (oda başına düşen kişi)	*1,6	*1,3	*1,4	'2,81
Konut oranı (oda başına 3 veya daha fazla kişi)	8,*6%	*4,8%	*6.2%	'0.9%
Bir evde bulunan ortalama oda sayısı	*3.6	*3.6	*3,6	2,35'
İçme Suyu şebekesine bağlı olan evler	3%	%94,70'	%59,10'	*99%
Elektrik şebekesine bağlı olan siteler	`99,9%	`99,9%	`99,9%	*100%
Su şebekesine bağlı olan evler	92%	84,10%	89,20%	
Kanalizasyon şebekesine bağlı olan evler	`83,50%	38,40%`	`53,90%	*%94
Önümüzdeki 10 yıl boyunca ailelerin yerleşim birimlerine olan ihtiyacı	180.000	150.000	330.000	223.000
Katı atık toplama hizmeti	95%	`99,88%	`99,89%	

– Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri⁽⁴⁰⁾

Naji Sarhan - Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı 2020	"Yoksul ve muhtaçlara ait 50 bin konutun acil onarımına ihtiyacı var"

No	Madde	Değer (oran + adet)
1	Yaşamaya elverişli olmayan ve yeniden inşa edilmeye ihtiyacı olan evler	27.000
2	Yaşamaya elverişli olmayan ve restorasyona ihtiyacı olan evler	60.000
3	2020 yılına kadar hala yıkılmış vaziyette olan ev sayısı	1.302
4	Kendi evlerinde oturan ailelerin sayısı	%87,70
5	Kirada oturan ailelerin oranı	%7,90
6	Çadır, prefabrik veya tek oda barakalarda yaşayan aile oranı	%4,40
7	Müstakil evde oturan aile oranı	%38,8
8	Dairede oturan aile oranı	%59,20
9	Sağlam karayolları oranı	%27
10	Düzeltilmeye ve bakıma ihtiyacı olan karayolları oranı	%42
11	Açılması ve asfaltlanması gereken yollar	%30

– Kuşatma boyunca İsrail Saldırıları sebebiyle zarar görmüş ve tahrip edilmiş yerleşim birimleri ⁽⁴⁰⁾

Madde	2008'den önce	2008/2009 saldırıları	2012 saldırıları	2014 saldırıları	2018-2019 Saldırıları	Genel
1 Yıkılmış ev sayısı	6.892	3.700		11.000	263	21.855
2 Hala yıkık vaziyetteki ev sayısı		219		834	249	1.302
3 Yeniden yapılan ev sayısı		481,3		10.166	14	13.661
4 Kısmi olarak hasar gören ev sayısı	*32.000	13.000	12.000	162.789	3.341	223.130
5 Kısmi olarak hasar görmüş ve şuana kadar onarımı yapılmamış yerleşim birimi sayısı		13.000		59.201	3.001	75.202

Naci Sarhan, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı -2020

Gazze Şeridi'nde tamamen yıkılan evlerin yeniden inşasını tamamlamak için yaklaşık 50 milyon dolara ihtiyacımız var" dedi.

– Filistin'de İnşaat Sektörü ⁽²⁾

NO	Madde	Değer
1	Kurum sayısı	669*
2	İşçi sayısı	*10.230
3	İnşaat verimliliği (milyon dolar)	*500,3
4	Yeni bina inşaatlarına yapılan harcama (milyon dolar)	*219,54
5	Kısa süreli bakıma yapılan harcama (milyon dolar)	*276,6
6	Uzun süreli bakıma yapılan harcama (milyon dolar)	*496,7

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında konut alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yoksullara ev yapma projeleri	3	Yoksulların evlerinin restorasyonu projeleri	19	Yoksulların evlerinin mobilyalandırılması ve donatılması projeleri	11
Yeniden yapılandırma projeleri	1	Evlere çatı ve çatı onarımı projeleri	4	Kamu kurumlarının inşaatı ve rehabilitasyonu	29
Yolların bakımı ve geliştirilmesi	66				

⇒ Konut alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Tahrip edilmiş konutların yeniden yapımının tamamlanması	Yoksullara yeni elverişli konut sağlama	Yoksulların yaşamaya elverişli olmayan konutlarının restorasyonu ve mobilyalandırılması
Yerel yapı malzemeleri endüstrilerini destekleme Sokak genişletme ve geliştirme	Temel altyapı şebekelerinin inşası	Konutları kamu hizmetleri şebekelerine bağlama
Kısmi hasarlı yerleşim birimlerinin restorasyonu ve rehabilitasyonu	Yoksul hanelerin alternatif enerjilere bağlanması Hizmet binalarının inşaatı	Marjinal ve plansız bölgelerin geliştirilmesi Evleri tamamen yıkılanlara kira bedeli

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	Madde (18) - Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir Madde (27) - Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11.4): Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.4): Tüm Filistinliler için her türlü ayrımcılıktan vazgeçirecek, kültürel mirası koruyup yenileyecek daha erişilebilir kültürel alanların, çoğulculuk, açıklık ve üreticilik ile karakterize edilen ulusal bir kültürün teşvik edilmesi.

⇒ Kültür ve Diyanet İşleri Durumu

Filistin Merkez İstatistik Bürosu	"Kültür merkezleri tarafından yürütülen kültürel faaliyetler, COVID-19 salgını nedeniyle yarı yarıya azaldı."

— Kültürel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (51)(48)(2)	Batı Şeria (52)(48)(2)	B. Şeria ve Gazze (52)(51)(48)(2)	İsrail İşgali (54)(53)(14)
1	Etkin kültür merkezleri sayısı	55	473	528	*1.000
2	Etkin müze sayısı	5	27	32	*163
3	Etkin tiyatro sayısı	3	13	16	*64
4	Etkin sinema salonu sayısı	0	2	2	*53
5	Kültür merkezlerinin düzenledikleri kültürel etkinlikleri sayısı	820	3.918	4.738	
6	Kültürel etkinliklere katılanların sayısı	95.639	782.561	878.200	
7	Gösterilen tiyatroları izleyenlerin sayısı	2.307	19.417	21.724	*5.335.181
8	Müzeleri ziyaret edenlerin sayısı	5.193	20.542	25.735	7.1* milyon
9	Yerel Gazete Sayısı	1	5	6	*10
10	Radyo İstasyonu Sayısı	23	41	64	*97
11	Yerel televizyon İstasyonu Sayısı	1	10	11	*8

— Diyanet İşleri Göstergeleri

— Camiler ve Kiliseler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (55)	Batı Şeria (59)(57)(55)	B. Şeria ve Gazze (59)(57)(55)	İsrail İşgali (60)(61)(63)
1	Müslümanların oranı	99,96%	<98,59%	<99,17%	%18
2	Hristiyanların oranı	0.04%	<1.41%	<0.83%	%2
3	Mescid (Cami) sayısı	945	2.489	3.434	<400
4	Hala tahrip edilmiş şekilde olan cami sayısı	20		20	
5	Yeni cami ihtiyacı	30		30	
6	Geliştirilmeye ve onarıma ihtiyacı olan cami sayısı	55		55	
7	Kilise sayısı	3	~159	~162	<50

– Kur'an-ı Kerim ve Sünneti Seniyye (2020) ⁽⁵⁶⁾

No	Madde	Gazze
1	Kur'an ezberleme kamplarında hafızlarının sayısı	756
2	Kur'an-ı Kerim hafızı sayısı	1.249
3	Kur'an tilavet icazeti alanların sayısı	299
4	Ortalama hafızlık talebesi sayısı	40.000
5	Tecvid ve tilavet kurslarından mezun olanların sayısı	57.836
6	Hadis hafızları sayısı	2.510
7	Hadis-Sünnet Kursları Mezunlar	61.178

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında kültür ve diyanet işleri alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Din kültürü bilinçlendirmeleri	34	Dini veya kültürel merkezin techizi	5	Dini kurumların yeniden imarı	3
Tarihi ve arkeolojik yerlerin bakımı ve restorasyonu	1	Dini tesisler inşası ve restorasyonu	6	Hafızlık talebesi ve hocalarına, davetçilere sponsorluk	1
Hayır vakfı inşası	1				

⇒ Kültürel ve dini işler alanında gerekli en önemli müdahale alanları

Yeniden imarın tamamlanması.	Genel kütüphanelerin geliştirilmesi ve kitap ve kaynaklarla güncellenmesi.	Dini ve kültürel binaların techizi ve mobilyalandırılması
Arkeolojik bölgelerin restorasyonu	Mucit ve yetenekli kişilerin desteklenmesi	Hafızlık merkezlerine sponsorluk
Tarihi cami ve kiliselerin restorasyonu	İslami okulların inşası ve geliştirilmesi.	Bilinçlendirme ve din eğitiminin yayılması

➤ Spor

– Yerel Göstergeler⁽⁶³⁾

No	Açıklama	Adet
1	Lisanslı spor kulüplerinin sayısı	81
2	Spor kulüplerinin üye sayısı	11.100
3	Faaliyet gösteren spor federasyonlarının sayısı	28

Gençlik ve Spor Yüksek Kurulu

“Covid 19 nedeniyle Gazze Şeridi'ndeki spor faaliyetlerinin tamamen askıya alınmıştır.”

– Gazze Vilayetlerindeki Spor Kulüpleri ve Üyeleri Sayısı ⁽⁶³⁾

No	Vilayet	Kulüp Sayısı	Üye Sayısı	
			Erkek	Kadın
1	Kuzey Gazze	11	500	100
2	Gazze	31	3.000	800
3	Orta Gazze	19	1.500	500
4	Han Yunus	10	1.500	500
5	Refah	10	2.000	700
Toplam		81	8.500	2.600

– Önceki İsrail Saldırılarında Hasar Görmüş Olan Spor Tesisleri Sayısı ⁽⁶³⁾

No	Hasar Görmüş Spor Tesisleri	Adet
1	Stadyumlar ve spor salonları	20
2	Hasar gören spor kulüpleri	35
3	Spor federasyonları ve komiteleri	-

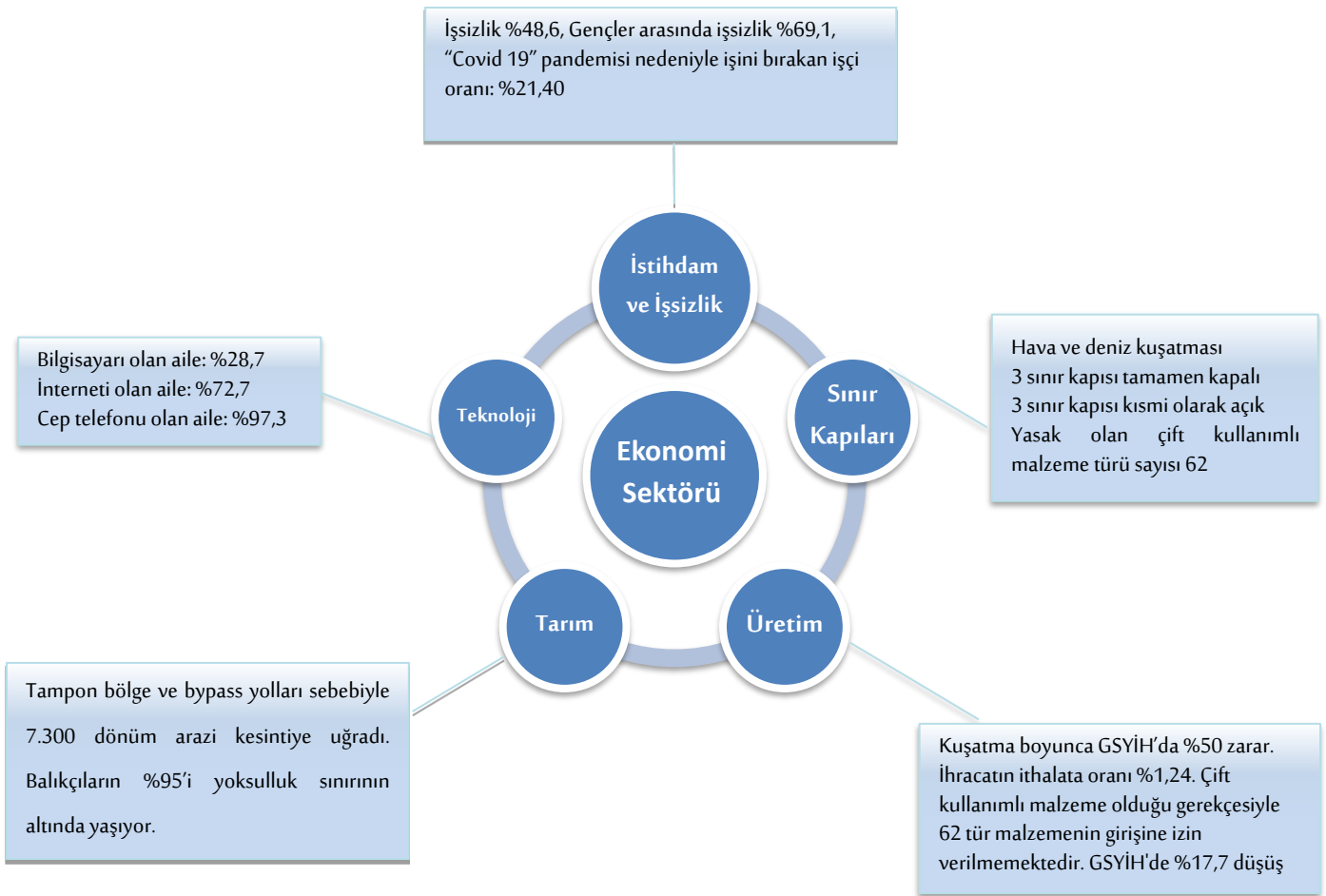
⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında spor alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet
Kulüp ve spor salonu inşa ve geliştirilmesi	6	Parklar ve güvenli oyun alanları oluşturun	9
Spor teçhizatlarının temini	7	Dinlenme gezileri ve kampları	17

⇒ Spor alanında gerekli en önemli alanlar

Spor ve yarış salonları inşası	Kapalı spor salonları oluşturma	Spor heyetlerinin yurt dışına seyahatini kolaylaştırmak
Tam bir spor stadı inşası	Antrenörler ve hakemler için eğitim	Spor salonlarının bakımı
Çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimlerinin teşvik edilmesi ve geliştirilmesi		

Ekonomi Sektörü

"Uluslararası İşçi Bayramı'nda, Gazze Şeridi dünyadaki en yüksek işsizlik oranını kaydeder ve ekonomisi son 20 yılda dünyanın en kötü ekonomisi olarak kabul edilir".

Dünya Bankası, 2020

➤ İstihdam ve İşsizlik

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (7) : Bu sözleşmeye taraf devletler herkese adil ve elverişli şartlarda çalışma hakkı tanır. Madde (6) : Önlemler, rehberlik ve teknik ve mesleki eğitim programları sağlama hakkını içermelidir.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (8) : Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretici istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri sağlamak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5) : Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması ve vatandaşlar için iyi istihdam olanakları sağlayacak ve üretkenliklerini geliştirecek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması.

⇒ İstihdam ve İşsizlik Durumu

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (31)	Batı Şeria (64)(31)	Filistin (64)(31)	İsrail İşgali (14) (65)(71)(70)(69)(68)	Arap Dünyası (107)(66)(6)	Dünya (107)(67)(6)
1	İşgücüne katılım oranı	35,30%	%44,40	%40,90	%44,32	%46,19	%58,65
2	Genel işsizlik oranı	%48,60	%18,70	%28,50	*%3,80	%12,50	%6,47
3	Gençler arasında işsizlik oranı	%69,10	%29,50	%43	%17,60	%26,44	%13,62
4	Ortalama günlük ücret(dolar)	11,85	33,14	30,77	110,59		
5	Çocuk işçiliği oranı	0,7%	%2,8	%1,9	*%9	*2,9%	%24,62
6	Mülteciler arası işsizlik	%49,10	%18,30	%35			
7	Mezunlar arasında işsizlik oranı	%47,80	%18,80	%30,60	%47,40		
8	Serbest çalışanların toplam çalışanlara oranı	%11,70	%20,90	%18,80	° 10%		
9	Özel sektörde asgari ücretin altında bir ücretle (400 \$) istihdam edilenler ve ücretlerinin dolar bazında oranı	64.200 183,33	14.000 288,33	78.200 206,24			
10	Dolar bazında günlük ücret ortalaması	19,07	45,26	38,24	*95,12	<15	<25,36
11	Gönüllü işçilik	%0.3	0,1%	0,2%	%22		
12	COVID-19 nedeniyle işinden olan çalışanlar	%21,40	%80	%55,60			

Filistin Merkez İstatistik Bürosu

“COVID-19 salgını nedeniyle Gazze Şeridi'nde 203.200 kişi işsiz”.

- Karşılaştırmalı Ana Gösterge
- Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdamın Dağılımı⁽³¹⁾

No	Madde (Tesisler)	Yüzelik değer
1	Tarım, balıkçılık, ormancılık	%5,60
2	Madencilik, taşocakçılığı ve imalat	%7,20
3	Yapı ve inşaat	%2,60
4	Ticaret, lokantalar ve oteller	%19,50
5	Taşımacılık, haberleşme, depolama	%8,70
6	Eğitim	%14,20
7	Sağlık	%6,90
8	Diğer hizmetler ve branşlar	%35,30

– Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Sami Al-Amsi (Filistin Sendikaları Genel Federasyonu Başkanı)

"2020'de işçilerin durumu çok zordu, çünkü yıl sonunda işsizlik oranı Covid 19 pandemisi sonucu yüksek oranın nedenine atıfta bulunarak %75 olarak kaydedildi."

– İşsizlik ve İstihdam Göstergesi

No	Açıklama	Erkek	Kadın	Değer
1	İş gücüne katılım ⁽⁶⁴⁾	%55,9	%14,50	%35,30
2	Genel İşsizlik oranı ⁽³¹⁾	%44,40	%65	%48,6
3	Gençler Arasında İşsizlik oranı ⁽³¹⁾	%63,60	%88,40	%69,10
4	Gençlerin iş gücüne katılımı ⁽⁶⁴⁾	%55,2	%15	%35,30
5	2020 yılı boyunca mesleki eğitim kurslarına katılan 15 yaş ve üzeri kişi oranı ⁽⁶⁴⁾	%0,7	%1,2	%0,8
6	Eğitim veya iş piyasasına katılmayan (15-24 yaş) genç oranı ⁽⁶⁴⁾	%19,4	%34,8	%26,9
7	Çocuk işçiliği ⁽⁶⁴⁾	%1,4	%1,4	%1,4

– Sosyal Sektörlerdeki İstihdam Göstergesi⁽³¹⁾

No	Açıklama	Adet	Oran
1	(Ramallah Hükümeti) Gazze'deki Kamu Sektörü Memurları	67.696	%25,91
2	(Gazze Hükümeti) Kamu Sektörü Memurları	46.335	%17,73
3	Özel sektör çalışanları	109.539	%41,92
4	Yerel sektör çalışanları	24.699	%9,45
5	Birleşmiş Milletler Mülteciler için Yardım ve Çalışma Ajansı çalışanları	13.000	%4,97
	Toplam	261.269	%100

– Cinsiyet ve Mesleğe Göre Oransal Dağılımı⁽⁷²⁾

Madde	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Filistin
Kurumların kapanma oranı	%27	%92	%71
İşsiz kalanların sayısı	203.200	118.200	321.400
İş gücüne katılımın düşüşü	%35	%41	-
Yerel pazardaki işçi sayısında düşüş	%17	%8	-

– Cinsiyet ve Mesleğe Göre Oransal Dağılımı⁽⁶⁴⁾

No	Meslek	Erkek%	Kız%	Değer
1	Yasama kurumları ve üst yönetim çalışanları	%2,00	%4,00	%2,30
2	Teknisyenler, uzmanlar, yardımcıları ve katipler	%33,30	%80,30	%40,10
3	Hizmet çalışanları ve pazardaki satıcılar	%27,00	%6,00	%23,90
4	Tarım ve balıkçılıkta vasıflı işçiler	%1,10	%0,30	%1,00
5	Esnaf vb işlerde çalışanlar	%10,10	%5,00	%9,40
6	Makine operatörleri ve montajcıları	%9,70	%0,30	%8,40
7	Birincil meslekler	%16,80	%4,10	%14,90

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında istihdam ve işsizlik alanında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Faydalanıcı sayısı	Proje	Faydalanıcı sayısı
Geçici istihdam projeleri	14	Mesleki ve teknik eğitim	28
İşçilere güvence	8	Mikro Projeler	13

⇒ İstihdam ve işsizlik alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler	Girişimcilik	Uzaktan iş	Girişim hızlandırıcı ve kuluçka merkezleri
Yeni iş fırsatları sağlanmasında teknolojinin kullanımı	Geçici İstihdam	Mesleki ve teknik eğitim	İşgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayan müfredatların güncellenmesi ve geliştirilmesi
Mezunların iş piyasasına katılımı			İş güvenliği gereçleri temini

➤ Sınır Kapıları

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	Madde (13): Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır. Herkes, kendi ülkesi de dahil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (17): Sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı yeniden canlandırmak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.1): Ulaşım ve yol ağları sistemi, uluslararası standartlara göre daha güvenli ve etkili olmalı, Arap ve uluslararası ağa entegre olmalıdır.

⇒ Sınır Kapılarının Durumu

– Gazze Şeridi Kara Sınır Kapılarının 2020 yılındaki Durumu ⁽⁷⁴⁾⁽⁷³⁾

No	Madde/Bölge	Kerem Ebu Salim	Refah	Beyt Hanun	El Mintar	El Avde	El Şecaiyye
1	İthalat için gelen toplam tır	96.651	9.742				
2	İhracat için çıkan toplam tır	3.181	-				
3	Batı Şeria'ya ihracat için giden toplam tır	2.383	-				
4	Çıkış yapan kişi sayısı	-	25.069	59.901	2011 yılından beri kapalı	2008/9 yılından beri kapalı	2007 yılından beri kapalı
5	Giriş yapan kişi sayısı	-	25.917	62.702			
6	Geri gönderilen veya reddedilen sayısı	-	2.134				
7	Araç sayısı	5.023	3.302				
8	Yakıt miktarı (milyon lt)	38,878	109,88				
9	Ocak gazı miktarı – Milyon m ³	11,83	63,84				
10	Tatiller de dahil kapanma oranı	%50,83	%52,50				

– Hava ve Deniz Sınır Kapılarının Durumu

Uluslararası Gazze Havalimanı	Havalimanı tamamen tahrip edilmiş ve Gazze, Oslo anlaşmasına apaçık bir şekilde aykırı davranılarak hava ambargosu altında kalmıştır.
Gazze Deniz Limanı	Gazze deniz limanı inşaatı tamamlanmadı ve Oslo anlaşmasına apaçık bir şekilde aykırı davranılarak Gazze deniz ambargosu altında kaldı. Uluslararası bütün yardım gemilerinin 1/12/2008 tarihinden itibaren Gazze'ye ulaşması engellendi ve balıkçıların 3-6 milden fazla denize açılması da yasaklandı.

– Gazze'de ihtiyaç duyulan ve içeri giren temel yapı malzemeleri karşılaştırması(2017) ⁽⁷⁴⁾

No	Tür/Ton	Gelen Miktarı	Toplam İhtiyaçlar	Kalan İhtiyaç Miktarı	Kapsama Oranı
1	Çakıl	2.445.417	36.000.000	33.554.583	%6,8
2	Demir	113.967	6.000.000	5.886.033	%1,9
3	Çimento	677.189	18.000.000	17.322.811	%3,8

– Beyt Hanun (Erez) Sınır Kapısı Sağlık Durumları 2020⁽⁷³⁾

No	Talep Durumu	Adet	No	Talep Durumu	Adet
1	İşgal veya Batı Şeria'da tedavi izni talepleri	6.069	5	Ertelenmiş talepler "İnceleme altında"	604
2	Reddedilen izin talepleri	2.004	6	Refakatçiyile ilgili sebeplerden dolayı reddedilen talepler	71
3	Güvenlik sebebiyle reddedilen talepler	472	7	Diğer sebeplerle reddedilen talepler	365
4	Geri dönüş yapılmayan talepler	499	8	Yurtdışına tedavi için sevk edilen hasta sayısı	5.271

Meslek 2020

"Erez kapısından çıkış oranı 2020'nin başına göre %6 azaldı, çünkü sadece çok kritik durumdaki hastaların geçiş kapısından çıkmasına izin veriliyor".

– 2020'de Gazze Şeridi sınır kapılarından geçen kamyon yüklerinde bulunan ürün ve malzemeler⁽⁷⁴⁾

No	Sınıflandırma	Konteyner Sayısı			Toplam
		Refah Kapısı	Kerem Ebu Salim Kapısı	Beyt Hanun Kapısı	
1	Yapı Malzemeleri	1.404	14.117	0	15.521
2	İnşaat Malzemeleri	3.029	3.623	0	6.652
3	Hayvan yemi	118	4.597	0	4.715
4	Gıda ürünleri	2.314	12.657	0	14.971
5	Yenilemez tüketim ürünleri	302	3.042	0	3.344
6	Temizlik ekipmanları	50	973	0	1.023
7	Elektrik Malzemeleri	67	1.731	0	1.798
8	Tarım Malzemeleri	9	457	0	466
9	Tıbbi Malzemeler	26	425	0	451
10	Eğitim Malzemeleri	39	172	0	211
11	Paketleme malzemeleri	44	439	0	483
12	Diğer	681	419	0	1.100
13	Toplam	8.083	42.652	0	50.735

⇒ Derneklerin ve bazı yardım kuruluşlarının 2020 yılında sınır kapıları alanında gerçekleştirdikleri en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Baskı ve destek	Pek çok	Kuşatmanın kırılması için gemiler gönderilmesi	0	Kuşatmanın kırılması için kabileler gönderilmesi	3
Sınır kapılarının onarılması ve geliştirilmesi	4				

⇒ Sınır kapıları alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Gazze sahili gaz sahasının geliştirilmesi	Uluslararası Gazze Havalimanının inşa edilmesi	Kuşatmanın kırılması için gemi ve kabileler gönderilmesi
Kara Sınır Kapılarının onarılması ve geliştirilmesi	Mısır ile özgür bir ticaret bölgesinin kurulması	
Gazze Deniz Limanının inşa edilmesi	Kuşatmanın kırılması için baskı yapılması ve destek	

➤ Hizmet ve Emtia Ürünleri

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (6.2): Sözleşmeye taraf devletlerin çalışma hakkını tam olarak gerçekleştirmek üzere alacağı tedbirler arasında, teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (12): Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Vatandaşlara iyi bir istihdam imkânı sağlayacak ve verimliliklerini artıracak sürdürülebilir kalkınmayı sağlayan bağımsız ve adil bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması.

⇒ Hizmet ve Emtia Ürünleri Durumu

– Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

Madde/Bölge	Gazze Şeridi (75)(72)(2)	Batı Şeria (75)(72)(2)	B. Şeria ve Gazze (75)(72)(2)	İsrail İşgali (69)(6)	Arap Dünyası (76) (6)	Dünya (77)(6)
Dolar bazında kişi başına düşen yıllık GSYİH	1.211,9	4.1761	2.913,9	43.610,25	5.802	10.926
Ekonomik büyüme oranı	<3,5%-	*%1,20	*1%	%2,4-	%3,3-	%4,40-
Emtia İhracatının değeri (milyon dolar)	*11,09	3.721,50	3.732,6	113.830	10 ³ *772,25	10 ⁶ *17,69
Emtia İthalatının değeri (milyon dolar)	*734,66	*5.878,7	7.946,5	10 ³ *96,41	10 ⁶ *1,12	10 ⁶ *21,75

– Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Ekonomi Profesörü Muin Recep	" 2020 yılında fabrikaların %80'i pandemi sırasında kapandığı için Gazze Şeridi'ndeki ekonomik en kötü durumda."

– Üretim Sektörü Bütün Göstergeleri ⁽⁷⁹⁾⁽⁷⁸⁾⁽⁶⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Gazze Şeridi GSYİH'sının Filistin GSYİH'ına katkı oranı	%18
2	Farklı amaçlarla kullanılacağı gerekçesiyle İsrail tarafından girişi yasaklanan emtia türü	62 tür
3	Kuşatma başından beri GSYİH da yaşanan hasar hacmi	%50*
4	Ortalama ihracat hacminin kuşatma öncesine göre oranı	%32,13
5	İhracatın ithalata oranı	%1,24
6	Ticaret alış verişi hacmi (milyon dolar)	10
7	Emtia ticaret açığı	%16,2-

– 2020 yılı Ekonomik faaliyetlerin katma değer göstergeleri ⁽⁷⁹⁾

Ekonomik Faaliyet	Değerler milyon dolar bazındadır			
	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Filistin	GSYH'ye katkı oranı %
Tarım	298,6	701,2	999,80	7
Sanayi	217,5	1.594	1.811,60	13,1
İnşaat	113,9	459	572,9	5,6
Toptan ve Perekende Ticaret	383,6	2.460,8	2.844,40	21,3
Taşıma ve depolama	34,1	200,2	234,3	1,7
Bilgi ve iletişim	16,7	452,2	468,9	3,1
Hizmetler ve diğer	1.271,30	3.653,60	4.924,90	19,6

– Filistin’de Üretim Sektörü 2019 yılı seçilmiş göstergeleri⁽²⁾

Sektörel Etkinlik	Kurum Sayısı	Sınıflandırma	Çalışan Sayısı	İşçilerin Tazminatları	Üretim	Ortalama Tüketim	KDV	Sabit Sermaye
İnşaat Etkinliği	*669	Ticari Tesis	*10.230	*83.455,80	500.302,80*	284,943*	*215.360	*1.713,50
Sanayi Etkinliği	*20.710	Endüstriyel Tesis	*121.763	*723.390,60	*5.144.933,50	2.866.146*	*2.278.787,50	*40.047
Ulaşım ve Taşıma Etkinliği	*10.979	Arabalar	*11.587	*40.546,60	*268.384,70	88.318123,449	*144.936	
Hizmet Etkinliği	*41.567	-	*166.834	*804.754	2.846.975,50*	732.865,90*	*2.114.118,60	
İç Ticaret	*80.407	-	*219.053	*681.734,40	*5.224.792,20	920.745*	*4.304.047,20	

– İsrail’in saldırılarıyla yıkılan sanayi tesisleri⁽⁸⁰⁾

No	Yıkım Seviyesi	2008 saldırıları	2012 saldırıları	2014 saldırıları	Toplam
1	Tamamen		∞58	373	2.921
2	Orta dereceli yıkım	1.564 ^c	∞2	183	
3	Kısmi yıkım		∞206	535	

– 2019 ekonomik faaliyetlerine göre Gazze Şeridi’ndeki sanayi tesislerinin sayısı⁽⁸¹⁾

No	Ekonomik Faaliyet	Kuruluş Sayısı	Çalışan Sayısı
1	Maden ve taşocağı	*3	15*
2	İmalat sanayii	*726	9.770*
3	Elektrik, gaz, buhar, klima tesisatı	*4	1.172*
4	Su tesisatı, sıhhi tesisat ve arıtma	*16	118*
	Toplam	*749	11.075*

– Gazze Şeridi Kumanya Raporu Tablosu⁽⁸²⁾

No	Emtia Türleri	Açık Oranı
1	Un	*20,20%
2	Şeker	*21,10%
3	Pirinç	*45,80%
4	Zeytin yağı dışındaki bitkisel yağlar	*12,60%
5	Bakliyatlar	*69,80%
6	Yoğurt ve Peynir	*40,90%
7	Kırmızı et ve dondurulmuş kırmızı et	*90,00%
8	Tavuk ve dondurulmuş tavuk	*20,00%
9	Hayvan yemi	*69,00%
10	Çay/Nescafe/Süt Tozu	*52,10%
11	Zeytin Yağı	*20,20%
12	Taze ve Dondurulmuş Balık	*10,00%
13	Erzak Türlerinde Eksiklik ortalaması	*39,34%

Cemal El- Hudari / Kuşatmayla
Mücadele Halk Komitesi Başkanı, 2020

"İsrail ablukasının devam etmesi nedeniyle Gazze Şeridi'nin 2020 yılında doğrudan ve dolaylı kayıpları, yaklaşık bir buçuk milyar doları buldu."

– COVID-19 pandemisinin Filistin'deki üretim ve satışlara etkisi ⁽⁷²⁾

Madde	Kurum	Değer
Talep şokları (ortalama azalma satışlarda/üretimde)	Yapı	%56
	Hizmetler	%56
Kampanya şokları (girdi ve hammadde temininde zorluk)	Yapı	%73
	Sanai	%69
	Ticaret	%71

⇒ **Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında hizmet ve emtia ürünleri alanında yaptıkları icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yatırım projeleri oluşturulması	4	Öncelikli Maddelerin Temini	10	Ekonomik araştırmalar ve çalışmalar	6
Yerli üretime destek projeleri	5	Makine, alet ve araçların temini ve bakımı	103	Tesislerinin geliştirilmesi	53
Lojistik hizmetleri temini	28				

⇒ **Hizmet ve emtia ürünleri alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları 2020**

Yerli ürünlerin desteklenmesi ve rekabet gücünün artırılması	Yatırım fırsatları bulunması için etüdler hazırlanması	Yeşil ve sürdürülebilir ekonomi
Binaların yeniden imarının ve tazmin edilmesinin tamamlanması	Mikro ve orta boyuttaki tesislerin kalkındırılması	Gelişmekte olan şirketlere destek sunulması
Sanai bölgesi inşaatı	Gıda maddelerinin kontrolü için merkezi laboratuvarlar inşa edilmesi	
	Küçük, orta ve büyük projeler	

➤ Tarım

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Madde (4.2): Çiftçiler ve aileleri, topraklarında çalışma, tarımsal üretim, hayvancılık, avcılık yapma, hasat etme ve bölgelerinde balık avlama hakkına sahiptir.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (2): Açlığı bitirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme imkânlarını geliştirmek ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü üsler kurmak ve vatandaşlar için iyi işler sağlayacak ve üretkenliklerini artırıcı sürdürülebilir kalkınma sağlamak.

⇒ Tarım Durumu

– Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No.	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (83)(84)(85)(86)	Batı Şeria (84)(85)(86)	B. Şeria ve Gazze (83)(84)(85)(86)	İsrail İşgali (6)(88)(89)
1	Toplam ekili alan / dönüm	190.296	-881.553	1.071.849	*2.900.000
2	Hayvansal işletmeler	3.362 °	° 10.879	14.241 °	
3	Karışık İşletmeler	3.131 °	° 14.762	17.893 °	
4	Tarım makineleri ve ekipmanları	^5.390	^19.100	^24.490	23.142
5	Balık (Ton)	4.662	-	4.662	21.000<
6	Tarım sektöründe çalışanların oranı	%5,7	%6,5<	%6,3<	%0,92
7	İsrail tarafından uygulanan tampon bölge ve bypass yolları nedeniyle kesilen tarım arazisinin yüzdesi(dönüm)	° 7.300	° 1.920.000	° 1.927.300	

– Önemli yerel göstergeler ⁽⁸³⁾⁽⁸⁶⁾

No.	Madde	Değer
1	Toplam ekili alan /dönüm	190.296
2	Ağaçlarla ekili alan ve bostan / dönüm	87.604
3	Sebze ekili alan /dönüm	58.432
4	Tarla mahsulleriyle ekili alan/dönüm	44.120
5	Tıbbi bitkiler ekildiği alan / dönüm	140
6	Traktör (tekerlekli traktör)	106
7	Su Tankı	4.429
8	Tanker	172
9	Süt sağma makinesi	286
10	Bal süzme makinesi	254
11	Süt çalkalayıcı	392
12	Ekili arazi ürünleri (ton)	493.191
13	Ekili arazilerin ziraat ürünleri değeri (1000 dolar/km ²)	250
14	Sürekli ekili arazilerden kişi başına düşen pay (m ²)	45,3
15	Orman alanı (dönüm)	300

– Tarımda kendine yetme göstergeleri ⁽⁸³⁾

No	Madde	Yeterlilik Oranı
1	Sebze(yeşillik)	%112
2	Meyve	%60
3	Zeytin	%97
4	Beyaz Et	%80
5	Kırmızı Et	%22
6	Taze Balık	%80

– Hayvancılık ⁽⁸³⁾

No	Madde	Değer
1	İnek Sayısı	2.262
2	Kuzu Sayısı	62.800
3	Keçi Sayısı	8.810
4	Et Tavuğu Sayısı	2.300.000
5	Yumurta Tavuğu Sayısı	800.000
6	Arı kovanı sayısı	4.662
7	Büyükbaş sayısı	6.500
8	Hindi sayısı	700.000

– Balıkçılık ⁽⁸³⁾

No	Madde	Değer
1	Balıkçı Sayısı	3.552
2	Trol Balıkçı Teknesi	15
3	Balıkçı Teknesi	52
4	Motorlu Kayık	772
5	Kürekli Kayık	42
6	Balık serveti üretim toplamı (Ton)	4.662

– 2020 yılında Gazze Şeridi'nin tarım sektöründeki ihracat hacmi ⁽⁸³⁾

Madde	Değer
Vejetaryen (Ton)	43.028
Hayvan (Ton)	7.200
Balık (Ton)	472

– 2020 yılında tarımsal üretimin değeri ⁽⁸³⁾

Bitkisel üretim (milyon dolar)	256,2
Hayvan üretimi	195,1
balıkçılık	13,8

Balıkçılar Sendikası, 2020	Balıkçılık alanında çalışan insan sayısı 2.000 yılında yaklaşık 10.000 iken 2020 yılında 3.600'e düşmüştür.
Avrupa-Akdeniz Gözlemevi	Gazze Şeridi'nde tarımın GSYİH içindeki payı %9'dan %5'e düştü.

⇒ **Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında tarım alanında yaptıkları en önemli icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Tarımsal araştırmalar ve çalışmalar	3	Alt yapı ve sulama şebekelerinin iyileştirilmesi	7	Hayvan ve hayvan besleme gereçleri tedariki	11
Tarım makineleri ve ekipmanları	10	Böceklerle mücadele ve ilaçlama	2	Seralar ve akıllı ısıtıcılar	6
Tarımsal gübre ve fide temini	11	Tarım arazilerinin ıslahı	4	Tarımsal su havuzları inşası	1
		Tarımsal girdilerin sağlanması	7		

⇒ **Tarım alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları 2020**

Tarımsal altyapı restorasyonunun tamamlanması	Tarım yollarının ve arazilerinin ıslahı	Seralar ve akıllı ısıtma
Rehberlik, araştırma ve tarım okulları	Kampanyalı fiyatlarla tarım makine ve ekipmanları	Tarımsal ilaçlar ve gübre temini
Hayvancılık ekonomisinin yeniden canlandırılması	Balıkçılık ekipmanlarının yeniden yetkinleştirilmesi	Gelişigüzel limanların yerine balıkçı limanlarının inşası
Tarımsal araştırma merkezlerinin kurulması	Afetlerle hayati mücadele	Organik gübre endüstrisi
Güneş enerji sistemli tarımsal kuyuların çalıştırılması	Yüksek verimlilik ve hastalık direnci ile bitki çeşitleri ve hayvan ırklarının geliştirilmesi	Tarımsal kuyuların ıslahı ve sulama için su temini

► Teknoloji

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Madde (19): Devletler, iletişimle ilgili risklerin uygun değerlendirilmesi, yönetimi, azaltılması ve bilinçli karar verme süreçlerinde bireyleri desteklemek için yeni iletişim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili kamuoyu bilincini geliştirmelidir.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (9): Dayanıklı altyapı inşa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi ve yeni buluşları teşvik etmek.
MİLLİ HEDEFLER	Amaç (6.3.7): E-Devletin gelişimini iyileştirmek için bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi.

⇒ Teknoloji Durumu

– Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (90)	Batı Şeria ⁽⁹⁰⁾	Batı Şeria ve Gazze ⁽⁹⁰⁾	İsrail işgali (14)(89)	Arap Dünyası (108)	Dünya (108)
1	Bilgisayarı olan aile oranı	*%28,7	*%35,7	*33,2%	<76,9%	*51,9%	*49,7%
2	Bilgisayar kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	*%27,8	*%24,8	*26%	*72,5%		
3	İnterneti bulunan ev oranı	*72,70%	*83,50%	*79,60%	*78,9%	*57,1%	*57%
4	İnternet kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	*65,20%	*74,10%	*70,60%	*83,7%	*51,6%	*54%
5	Sosyal medya kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	*79,40%	*90%	*86,2%			
6	Cep telefonu hattı olan aile oranı	*97,3%	*97,20%	*97,3%	*97,9%		
7	Akıllı telefonu olan aile oranı	78,%2	%90,8	%86,2			
8	Sabit telefon hattı olan aile oranı	%17	39,30%	31,20%	95%*		
9	Telefonu olan aile oranı	%50,50	%96,50	%90,7	93%*		
10	Eğitime kayıtlı ve bilgisayar sahibi çocuklu (10-17) ailelerin oranı	%36	%50	%44			

– Filistin'deki Kuruluşların Teknoloji Kullanma Göstergesi 2011⁽⁹¹⁾

No	Madde	Gazze Şeridi	Batı Şeria	FİLİSTİN
1	Bilgisayar kullanan tesis oranı	40,8%-	49,6%-	47%-
2	İnternet kullanan tesis oranı	34%-	41,3%-	39,2%-
3	e-ticaret işlemlerini kullanan tesis oranı	12%-	10,8%-	11,2%-
4	Web sayfası olan tesis oranı	3,7%-	5,2%-	4,8%-
5	Tesislerde 100 işçiye düşen bilgisayar sayısı	25%-	21,5%-	22,3%-
6	Bilgisayar kullanan personel sayısı(100 kişide)	31,7%-	52,6%-	47,9%-
7	İnternet kullanan personel sayısı(100 kişide)	25%-	48%-	42,9%-
8	Teknoloji ve iletişim uzmanı çalışan sayısı(100 kişide)	5,6%-	5,1%-	5,2%-

– Gazze Şeridi'nde araştırma ve geliştirmenin ilerlemesi göstergesi 2013⁽⁹¹⁾

No	Madde	Gazze Şeridi
1	Araştırma ve geliştirme(ar-ge) personeli sayısı	^8.715
2	Tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısı	^5.162
3	Ar-Ge de görevli araştırmacı sayısı	^4.533
4	Ar-Ge de görevli erkek araştırmacı sayısı	^3.510
5	Ar-Ge de görevli kadın araştırmacı sayısı	^1.023
6	Ar-Ge de görevli tam zamanlı araştırmacı sayısı	^2.492
7	Ar-Ge de görevli tam zamanlı araştırmacı sayısı (milyon kişide)	^566
8	Ar-ge'ye ayrılan yapılan harcama (milyon dolar)	^61,4
9	Tam zamanlı çalışan Ar-Ge personeline yapılan harcama (bin dolar)	^24,6

Haberleşme ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı ve Filistin Merkezi İstatistik Bürosu Raporu 2019

2020'de Filistin'deki hücresel abonelik sayısındaki artış, 2010'a göre %63'lük bir artışla 4,2 milyona ulaştı.

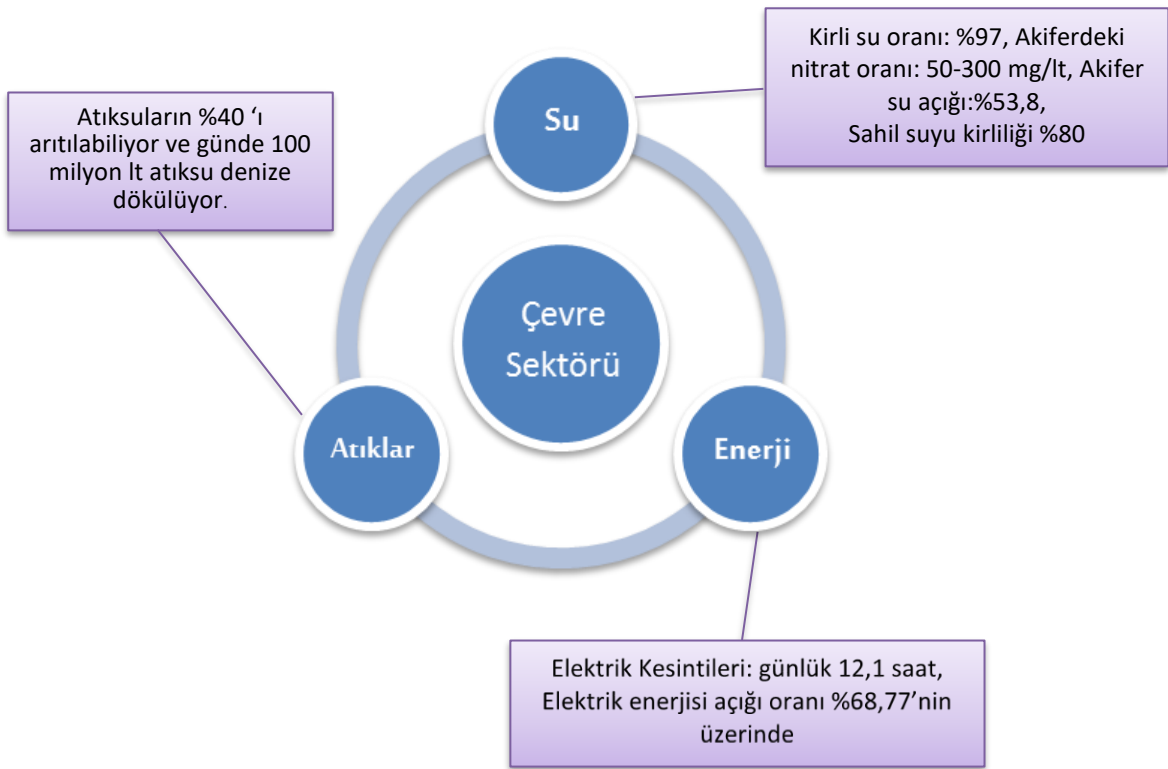
⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında teknoloji alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet
Teknik eğitim araçları ve bilgisayarların tedarik edilmesi	18	İnsani kuruluşlara bilgisayarlar ve teknik araçlar tedarik edilmesi	26
E-Devlet projelerinin desteklenmesi	3	Bilimsel araştırma ve geliştirmeler	1
Bilgisayarlı sistemler geliştirme	14	Teknoloji Bilinci	4

⇒ Teknoloji alanındaki gerekli müdahale alanları 2020

İletişim ve bilgi teknolojilerinin güvenli kullanımını teşvik etmek	e-devletin projelerinin desteklenmesi	İş fırsatları sağlanmasında teknolojiyen faydalanılması
Teknik eğitim	Teknolojiye erişimin artırılması	Bilimsel araştırmaların milli kalkınmayla irtibatlandırılması
İletişim ve bilgi teknolojisinin güvenli kullanımını teşvik etmek	İletişim ve bilgi teknolojisi alanında bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi	Veri tabanının geliştirilmesi

Çevre Sektörü

"Gazze Şeridi'nde yaygın olan hastalıkların dörtte biri kirli sudan, küçük çocuk ve bebek ölümlerinin %12'si kirli suların neden olduğu bağırsak hastalıklarından kaynaklanıyor."

Gazze Şeridi'ndeki su kirliliği sorununun raporu, ActionAid

➤ Su

SU VE SAĞLIK PROTOKOLÜ - 1992 AVRUPA KONVANSİYONU	Taraflar içme suyu ve sanitoryona erişim sağlamak ve içme suyu kaynağı olarak kullanılan su kaynaklarını kirlilikten korumak için uygun önlemleri alacaktır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6): Herkes için suya ve kanalizasyon şebekesine erişim hizmetini garanti altına almak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.3): Filistin su ve sanitasyon sektörü daha organize olmalı ve vatandaşların su haklarını güvence altına alabilmelidir ve tüm kullanımların eşit dağılımını sağlamalıdır.

⇒ Su Durumu

– Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde	Gazze Şeridi (93)(92)(44)(2)	İsrail İşgali (109)(97)(96)(95)(94)
1	Günlük kişi başı pay(litre/kişi/gün)	96	<704,11
2	Su kirliliği oranı	97%	°30 %
3	Deniz suyu kirliliği oranı	80%	33,3%
4	Sahildeki su kirlilik oranı	<74%	
5	Klorid oranı(mg/lt)	250-3.000	256-223
6	Yeraltı rezervlerinde nitrat oranı(mg/lt)	50-300	45
7	Su şebekeri dağıtım yeterliliği oranı	65% ^c	
8	Su kuyuları sayısı	4.500	<1.000
9	Tahrip edilmiş vaziyette olan kuyular	<534	
10	Su kayıpları (milyon m ³)	46,3	53,33 ^c

– Su Alanında Yerel Göstergeler 2020

Filistin Merkez İstatistik Bürosu

"Gazze Şeridi'ndeki bireylerin sadece %4'ü güvenli bir şekilde yönetilen ve kirlilik içermeyen suya erişebiliyor"

– Su Bütçesi ⁽⁴⁴⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Su ihtiyacı (milyon küp)	245
2	Akiferi besleyen yağmur sularının ortalama miktarı (milyon küp)	55
3	Akifer su açığı	%53,80
4	İsrail işgal şirketlerinden ithal edilen su miktarı (milyon küp)	13,2
5	Aritma tesislerinden elde edilen su miktarı (milyon küp)	1,8

– Su Kullanımı (milyon m³/yıl)

No	Açıklama	Adet (milyon küp)
1	Ev Suyu Kullanımı ⁽⁹²⁾	100
2	Tarımsal su kullanımı ⁽⁹²⁾	90-60

– Ailelerin Atıksuyu Bertaraf Etme Araçları ⁽⁴⁴⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesi	%84
2	Foseptik çukuru	%10

– Atıksu alanında başlıca problemler⁽⁴⁴⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesinin bulunmaması	%20
2	Eski şebeke	%10
3	Hizmet gitmeyen bölgeler	%10
4	Arıtma tesislerinin yetersizliği	%30
5	Diğer	%3,5

Gazze Şeridi'ndeki su kirliliği sorununun raporu, ActionAid

"Ailelerin %90'ı evlere gelen su insan kullanımına uygun olmadığı için su satın alıyor."

⇒ **Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında su alanında gerçekleştirdiği en önemli icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Su kuyusu ve arıtma tesisi inşaatı	53	Yağmur suyunun filtreleme, toplama ve boşaltma	9	Kanalizasyon Arıtma Ünitesi	5
Su depoları temini	6	Merkezi su arıtma tesisleri	5	Arıtma tesislerine yakıt veya güneş enerjisi sağlanması	1
Su dağıtım aracı	3	Su üniteleri ve şebekelerinin rehabilitasyonu	47	Su kalitesi	4

⇒ **Su alanında yapılması gereken en önemli müdahale alanları**

Hidrolojik araştırmaların hazırlanması	Kuyuların rehabilitasyonu ve geliştirilmesi	Kuzey ve güney arasında su taşıma hattı	Su arıtma tesisleri
Atıksu ve su şebekeleri için altyapının hazırlanmasının tamamlanması	Yağmur sularının toplanması ve yeraltı sularının beslenmesi	Kanalizasyon suyu arıtma tesisleri	Deniz suyunu arıtma
		Kalite standartları uygulaması	Su sektöründe çalışanların eğitim programı tasarımı ve uygulaması

➤ Enerji

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER - İNSAN HAKLARI YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Doğal kaynaklar üzerinde kalıcı egemenlik: Halkın ve ulusların doğal serveti ve kaynakları üzerinde kalıcı egemenlik hakkı, ulusal kalkınmaları ve ilgili devletin refahı adına uygulanmalıdır.
KÜRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (7): Herkese modern, güvenilir ve sürdürülebilir enerji hizmetleri için uygun maliyetli erişim sağlanması.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (2.8): Tüketicilere uygun fiyatlarla ve uluslararası standartlara uygun teknik ve çevresel şartnamelerle yeterli miktarda enerji temin edilmiştir.

⇒ Enerji Durumu

– Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Ortalama Ev enerji tüketimi	Gazze (100)(99)(98)(43)	Batı Şeria (101)(43)	B.Şeria ve Gazze (100)(99)(98)(43) (101)	İsrail işgali (102)(103)(104)(110)(
1	Elektriğe erişimi olan nüfusun yüzdesi	%99,8	%99,80	%99,80	%100
2	Elektrik (kilowatt. Saat)	802	328	306	21.909,73
3	Sıvılaştırılmış petrol gazı (kg)	14	26	22	33,3
4	Gaz (lt)	12	28	21	335,19'
5	Benzin (lt)	42	115	95	458
6	Solar (lt)	69	160	149	363'
7	Güneş enerjili su ısıtıcısı olan aileler	%43,8	63,1%	56,5%	90%

– Gazze Şeridi Yerel Göstergeleri

No	Öge/bölge	Değer
1	Elektrik gücü ihtiyacı (MW) ⁽⁴³⁾	650-450
2	Mevcut ortalama elektrik gücü (MW) ⁽⁴³⁾	203-150
3	Elektrik enerjisi açığı (MW) ⁽⁴³⁾	447-300
4	Gazze enerji santrali için aylık ortalama yakıt ihtiyacı (milyon litre) ⁽⁴³⁾	18
5	Santral için ithal edilen ortalama aylık yakıt (milyon litre) ⁽⁴³⁾	11,89
6	Santral için ortalama aylık yakıt açığı (milyon litre) ⁽⁴³⁾	6,11
7	Yıllık gaz ihtiyacı (ton) ⁽¹¹¹⁾	*91.250
8	İthal edilen yıllık toplam gaz(ton) ⁽⁷³⁾	75.670
9	Yıllık gaz açığı oranı ⁽⁷³⁾⁽¹¹¹⁾	%17,07

Filistin Sağlık Bakanlığı

"Elektrik açığı yüzde 75'e ulaştı, bu da hastalığın yaşamına ciddi yansımaları olacak."

– 2020'de mevcut petrol miktarları⁽⁷⁴⁾⁽¹⁰⁵⁾

No	Tür/lt	Sağlanan miktarlar	Toplam ihtiyaçlar	Açık miktarı	Kapsama oranı
1	Benzin	31.400.000	78.445.113'	47.045.113	%40,03
2	Solar	117.330.000	156.890.226'	39.560.226	%74,78
3	Gazyağı	0	1.307.419'	1.307.419	%0,00
4	Gaz/ton	75.670	91.250	15.580	%82,93
5	Sanayi Soları	3.780	199.371.744'	199.367.964	%0,002
6	Ortalama	29761.890	109.101.682'	57.459.260	%39,55

Nikolai Mladenov, Birleşmiş Milletler
Ortadoğu Barış Süreci 2020 Özel Koordinatörü

"Kapamanın sıkılaşması Gazze'deki hayatı çekilmez hale getiriyor. Elektrik 3 saate
düştü ve hastaneler zor çalışıyor"

⇒ **Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında Enerji alanında gerçekleştirdiği en önemli icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Güvenli Aydınlatma	8	Güneş Enerjisi Projeleri	31	Jeneratör ve yakıt deposu tedariki	7
Elektrik Şebekesinin Rehabilitasyonu	32	Jeneratörlere yakıt tedariki	14	Alternatif enerji konusunda çevre bilinci	1

⇒ **Enerji alanında yapılması gereken en önemli müdahale alanları**

Elektrik şebekesinin rehabilitasyonu	Elektrik santralin rehabilitasyonu ve geliştirilmesi	Gazze sahil gaz sahasının geliştirilmesi
Mısır tarafından 220 kV 'lik Ortak Hat ile bağlantı kurmak	161kV'lik elektrik hattı ile İsrail üzerinden bağlantı kurma	Enerji santralinin işletilmesi için gaz hattı
Güvenli aydınlatma	Jeneratör temini	Alternatif enerji kaynaklarının üretimi
Üretim tesisleri için yakıt depoları inşa edilmesi	Düşük gelirli insanlar için	Çiftçiler ve küçük işletme sahipleri için
Mevcut dağıtım şebekesinin rehabilitasyonu	abonelik sağlanması	enerji temini
Batı trafo merkezinin rehabilitasyonu ve 220 kV sistem üzerinde işletilmesi		

➤ Atıklar

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇEVRE KONFERANSI 1979	Madde (1): Bir kimsenin onurlu bir yaşam sürmesine imkân tanıyan nitelikli bir ortamda, onurlu yaşam koşullarına sahip olma temel hakkı vardır. İnsanlar, mevcut ve gelecek nesillerin yararına çevreyi korumak ve geliştirmek için kutsal bir sorumluluğa sahiptir.
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6.1): 2030 'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salınımını en aza indirgeyerek, artılmamış atık su oranını yarıya indirerek , geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (4.8): Daha az kirlenmiş bir Filistin ortamı, kültürel miras, korunan ve daha sürdürülebilir şekilde yönetilen doğal bir çevre.

⇒ Atıkların Durumu

– Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (44)	İsrail İşgali (89)(94)(96)(112)
1	Vadilerde ve tarım arazilerinde atıkların bertaraf edilmesi (m ³)	30.000	1.757.888,12 ^c
2	Atıkların denize boşaltılması yoluyla bertarafı (m ³)	100.000	
3	Kuzey, Orta ve Güney Gazze'de sahil boyunca atık su bertarafı (m ³)	100.000	
4	Endüstriyel ve belediye atıklarının gelişigüzel bertaraf edilmesi(ton/gün)	400	14.794,52 ^c
5	Kronik petrol sızıntısı	Bilgi yok (güvenlik sebebiyle)	
6	Petrol sızıntısı kazaları	Bilgi yok (güvenlik sebebiyle)	
7	Pestisitler ve kimyasal gübrelerin yoğun kullanımı	çok yüksek	6-7,5° Ton
8	Artılmış atıksu yüzdesi	%40	%93

UNICEF

"Gazze'nin çocukları ciddi bir su ve sanitasyon kriziyle karşı karşıya"

– Önemli Yerel Göstergeler

Katı evsel atık toplama tarafı ⁽⁴⁴⁾

No	Öğe	Oran
1	Yerel otorite (katı atık meclisleri)	%85
2	Atık toplama hizmeti yok	%5
3	UNRWA	%10

– Katı Atıkların Toplandıktan Sonra ve Artıldıktan Sonra İşlenme Yolları⁽⁴⁴⁾

No	Öğe	Adet	Oran
1	Sivil kurumlar tarafından rastgele bertarafı	300 ton/gün	%19,51
2	Ferdler tarafından rastgele bertarafı	50 ton/gün	%2,44
3	Onaylı sıhhi atık depolama alanlarındaki depolama sahası	1.600 ton/gün	%78,05

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2020 yılında atıklarla ilgili yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Atık arıtma tesisleri	1	Çöp kontenerleri temini ve bakımı	7	Kontamine alanların çevresel rehabilitasyonu	13
Temizlik hizmetleri sağlanması	10	Atıksu deşarjı	7		

⇒ Atıklarla ilgili müdahale edilmesi gereken en önemli alanlar

Sıvı, katı ve tehlikeli atık yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi Nüfusun zararlı madde ve böceklerle maruz kalmasını azaltma Katı atıklardan metan gazı üretimi	Katı atıkların geri dönüşümü Çöp kontenerleri ve çöplükler Gazze vadisinin ıslahı	Atık su arıtma tesisleri Haşerelerle biyolojik mücadele Bilinçlendirme ve çevre eğitimi

KAYNAKÇA

- 1- İçişleri Bakanlığı- Sivil Durum Genel Müdürlüğü. *Nüfus Kayıt 2020*. Gazze. 2020.
- 2- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Yıllık Filistin İstatistik Kitabı, Aralık 2020*. Ramallah, 2020.
<https://www.pcbs.gov.ps>
- 3- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Filistinliler, Aralık 2020*. Ramallah, 2020. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 4- İsrail Merkez İstatistik Servisi. *İsrail 2020 İstatistik Özeti*. Tel Aviv. 2020 <https://www.cbs.gov.il>
- 5- İsrail Merkez İstatistik Bürosu. İsrail'in yıl başındaki nüfusu. Tel Aviv. 2021 AD. <https://www.cbs.gov.il>
- 6- Dünya Bankası. *Dünya Bankası Veritabanı, 2017, 2018, 2019, 2020* <https://data.albankaldawli.org/indicator>.
- 7- Statista web sitesi. İsrail 2020. <https://www.statista.com>
- 8- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. *Kudüs İstatistik Kitabı 2020 Temmuz 2020*. Ramallah, 2020 AD.
<https://www.pcbs.gov.ps>
- 9- Kudüs Politika Araştırma Enstitüsü. *Kudüs İstatistik Kitabı 2019*. Kudüs 2019. <https://jerusalemstitute.org.il>
- 10- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. *Uluslararası Engelliler Günü vesilesiyle basın açıklaması*. 2019 AD. Ramallah, 2019 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 11- Filistin Eğitim Bakanlığı. *2019/2020 akademik yılı için Gazze Valiliklerinde İstatistikî Eğitim Yıllığı*. Gazze. 2020 AD
<https://www.mohe.ps>
- 12- Filistin Eğitim Bakanlığı. *MS 2019/2020 yılı için İstatistik Yıllığı*. Gazze. 2019 AD. <https://www.mohe.ps>
- 13- Filistin Eğitim Bakanlığı. *Millî Eğitim Bakanlığı veri formu, 2020*. Gazze. 2020 AD.
- 14- Merkezi İstatistik Bürosu. *İsrail İstatistik Yıllık Özeti 2020*. Tel Aviv 2020
- 15- Mako web sitesi. *İsrail*. <https://www.mako.co.il>
- 16- Merkezi İstatistik Dairesi Başkanlığı. 2020 Uluslararası Çocuk Günü vesilesiyle veri toplama. Tel Aviv 2020.
- 17- Knesset Araştırma ve Bilgi Merkezi. Eğitim sisteminde sınıf başına düşen ortalama öğrenci sayısına ilişkin veriler. İsrail 2020. <https://fs.knesset.gov.il>
- 18- Merkezi İstatistik Dairesi Başkanlığı. İsrail'de Eğitim. Tel Aviv 2020. <https://www.cbs.gov.il>
- 19- Filistin Merkez İstatistik Bürosu COVID-19 Pandemisinin Filistinli Ailelerin Sosyal ve Ekonomik Koşullarına Etkisi Araştırması 2020. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 20- Filistin Sağlık Bakanlığı. Filistin Sağlık Bakanlığı'nın 2019 yıllık raporu. Gazze. 2020 AD. <https://www.moh.gov.ps>
- 21- Filistin Sağlık Bakanlığı. Filistin Yıllık Sağlık Raporu 2020, Mayıs 2021 AD. Ramallah. 2021 AD.
<https://www.site.moh.ps>
- 22- Filistin Sağlık Bakanlığı. Filistin Sağlık Bakanlığı 2020. Gazze. 2020 AD. <https://www.moh.gov.ps>
- 23- Adalet Bakanlığı Engelliler için Eşit Haklar Komisyonu Tel Aviv 2020 <https://www.gov.il>
- 24- Elektronik ses web siteniz. <https://www.irfaasawtak.com>
- 25- WHO.Engellilik. <http://www.emro.who.int>
- 26- Birleşmiş milletler geliştirme programı. İnsani Gelişme Kanıtları ve Göstergeleri Raporu, 2020 Yılı için İstatistiksel Güncelleme. <https://hdr.undp.org>
- 27- Filistin Sağlık Bakanlığı. *Aylık Rapor Aralık 2020 AD Filistin Sağlık Bakanlığı'nda ilaç ve tıbbi malzeme gerçeği* Gazze 2020 AD <https://www.moh.gov.ps>
- 28- Mahkumlar Bakanlığı *Mahkumlar Bakanlığının formu*. Gazze 2020 AD
- 29- Sosyal Kalkınma Bakanlığı. *Uluslararası Engelliler Günü Aralık 2020*. Gazze 2020. <http://www.mosa.gov.ps>
- 30- Adalet Bakanlığı. *İsrail. İsrail'deki engelli kişiler, seçilen istatistikler 2020*. İsrail 2020 AD <https://www.gov.il>

- 31- Çalışma bakanlığı. Çalışma Bakanlığı formu. Gazze 2020 AD
- 32- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Filistin toplumunda şiddet araştırmasının ilk sonuçları. Kasım 2019 Ramallah 2019 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 33- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Filistin sorunları ve istatistiklerinde kadın ve erkek, Aralık 2017. Ramallah 2017. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 34- Sosyal Kalkınma Bakanlığı. Sosyal Kalkınma Bakanlığı formu. Gazze 2020 AD
- 35- Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları İzleme. Boğulma ve izolasyonu bildirin. Ocak 2021 AD. Gazze 2021 AD
- 36- Filistin Merkez İstatistik Bürosu Dünya Nüfus Günü. Temmuz 2020 AD. Ramallah, 2020. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 37- El Ataa Kuruluşu. Alternatif Yoksulluk Raporu No. 18. İsrail 2020. <https://www.latet.org.il>
- 38- Birleşmiş Milletler ESCWA Çok Boyutlu Yoksulluk Üzerine Arap Raporu. <https://www.unicef.org>
- 39- Filistin Merkez İstatistik Bürosu Sosyal ve Ekonomik Koşulları İzleme Araştırması 2018. Nisan 2019 Ramallah 2019 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 40- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı formu. Gazze m 2020
- 41- Merkezi İstatistik Departmanı. İsrail apartmanları ve binaları 2020. <https://www.cbs.gov.il>
- 42- Merkezi İstatistik Departmanı. Aileler, ekonomik avantajlar ve konut yoğunluğu, 2017. İsrail 2019. <https://www.cbs.gov.il>
- 43- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Hanehalkı Enerji Araştırması. Temmuz 2015. Ramallah 2015. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 44- Su Kurumu ve Çevre Kalitesi Bakanlığı. Su ve Çevre Kalitesi Otoritesi 2020'yi oluşturur. Gazze 2020
- 45- Dünya Sağlık Örgütü. Filistin Topraklarında Su Kalitesi ve Erişim. <http://www.emro.who.int>
- 46- Wafa Haber Ajansı web sitesi. Rakamlar ve istatistiki gerçeklerle Filistin halkının durumu 2017. Filistin'de su ve sanitasyon. <https://info.wafa.ps>
- 47- Merkezi İstatistik Bürosu Dünyanın dört bir yanından konut politikası. İsrail 2020. <https://www.tel-aviv.gov.il>
- 48- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Filistin Kültür Günü. Ramallah 2020. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 49- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Uluslararası Okuryazarlık Günü vesilesiyle basın açıklaması. 2019 AD. Ramallah.2019 AD <https://www.pcbs.gov.ps>
- 50- Wafa Haber Ajansı Filistin günlük gazeteleri. <https://info.wafa.ps>
- 51- İletişim ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı. Yerel ve uluslararası radyolar. Gazze 2020. <https://www.mtit.gov.ps>
- 52- Wafa Haber Ajansı. Lisanslı radyo istasyonları. . <https://info.wafa.ps>
- 53- İsrail Bilgi ve Kültürel Çalışmalar Merkezi. 2018 yılı için İsrail'deki tiyatrolar. 2020 AD. <http://www.edusystems.co.il/mainsite.asp>
- 54- Wikipedia, özgür ansiklopedi <https://en.wikipedia.org>
- 55- Evkaf ve Diyanet İşleri Bakanlığı. Vakıflar ve Diyanet İşleri Bakanlığı 2020 Formu.
- 56- Kur'an-ı Kerim ve Sünnet Yurdu. Kur'an-ı Kerim ve Sünnet Yurdu veri formu, 2020. Gazze. 2020 AD.
- 57- Kudüs ve Kutsal Yerlerin Desteklenmesi için Hıristiyan İslami Otorite. Filistin'deki Hıristiyanların oranı, 2018. <https://www.elquds.org>
- 58- <https://www.elquds.org>
- 59- Safa Haber Ajansı. Filistinli Hıristiyanların Sayıları. Ekim 2019. <https://safa.ps>
- 60- Maarif Online web sitesi İsrail'deki Müslüman nüfus sayısı 2020. <https://www.maariv.co.il>
- 61- Merkezi İstatistik Departmanı. İsrail 2020. Noel arifesinde İsrail'de Hıristiyan nüfus. Tel Aviv 2020. <https://www.cbs.gov.il>
- 62- Anadolu Ajansı. Bunlar camiydi ve İsrail 2020'de onları tapınağa dönüştürdü. 2020 AD <https://cutt.us/LOHz7>.

- 63- **Gençlik ve Spor Bakanlığı.** Gençlik ve Spor Bakanlığı formu. Gazze 2020 AD.
- 64- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin İşgücü Anketi 2020. Mayıs 2021 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>.
- 65- **Ulusal Çocuk Güvenliği Konseyi.** İsrail'deki Çocukların İstatistik Yıllığı 2019. İsrail 2019. <https://www.children.org.il>
- 66- **Arap Çocukluk ve Kalkınma Konseyi.** Arap ülkelerinde çocuk işçiliği 2019. <http://www.fao.org>
- 67- **Birleşmiş Milletler.** Çocuk işçiliği fenomen raporu. Haziran 2021 AD. <https://news.un.org>
- 68- **Kudüs Politika Araştırma Enstitüsü.** İsrail'de gönüllülük. İsrail 2020. <https://jerusalemstitute.org.il>
- 69- **Globus web sitesi-** İsrail. 2019 AD. <https://www.globes.co.il>
- 70- **Markanın web sitesi -** Israel.2016. <https://www.themarker.com>
- 71- **İsrail gazetesi Dabar -** İsrail. 2015. / <https://www.davar1.co.il>
- 72- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** COVID-19 pandemisinin ekonomik kurumlar üzerindeki etkisine ilişkin basın açıklaması. Ramallah 2020 AD <https://www.pcbs.gov.ps>
- 73- **Filistin İnsan Hakları Merkezi.** Yıllık Rapor 2020. Gazze 2020. <https://www.pchrgaza.org>
- 74- **Birleşmiş Milletler İşgal Altındaki Filistin Topraklarında İnsani İşler Koordinasyon Ofisi "OCHA".** Gazze geçişleri çalışma durumu raporu 2020 AD. <https://www.ochaopt.org>
- 75- **Nakit Otoritesi.** 2021 yılı ekonomik tahmin raporu. Ramallah, Aralık 2020. <https://www.pma.ps>
- 76- **Arap Nakit Fonu.** Arap Ekonomik Görünüm Raporu 2019. <https://www.amf.org.ae/ar>
- 77- **Uluslararası Para Fonu-Dünya Ekonomik Görünümü 2020.** <https://www.imf.org/external/arabic/index.htm>
- 78- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Mal ve hizmetler için izlenen dış ticaret istatistikleri, Ekim 2019. Ramallah. 2019 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 79- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin ekonomisinin performansı, Mayıs 2020. Ramallah. 2020 AD <https://www.pcbs.gov.ps>
- 80- **Milli Ekonomi Bakanlığı.** Gazze Şeridi'ndeki insani ve ekonomik kriz. Gazze. 2016 AD. <https://www.mne.ps>.
- 81- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** 2019 yılı için endüstriyel anket. Ramallah. 2020 AD.
- 82- **Milli Ekonomi Bakanlığı.** Gazze Şeridi Tedarik Raporu, 2017. Gazze. 2017AD
- 83- **Tarım Bakanlığı.** Tarım Bakanlığı formu. Gazze 2020 AD
- 84- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Holding ve Valilik Türüne Göre Filistin'deki Hayvan ve Karma İşletme Sayısı, 2012/2013 AD. 2013 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 85- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin Toprakları Tarım Sayımı 2010, Ramallah, 2010.
- 86- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Holding ve Valilik Türüne Göre Filistin'deki Tarım Makinaları Sayısı, 2012/2013 AD. 2013 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 87- **İsrail Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı-** Veriler. 2019 AD. <https://www.moag.gov.il/>
- 88- **İsrail Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı-** Veriler. 2019 AD. <https://www.moag.gov.il/>
- 89- **Merkezi İstatistik Departmanı.** İsrail özeti 2019. Tel Aviv 2019.
- 90- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Bilgi ve İletişim Teknolojileri Hanehalkı Anketi, 2020. Ramallah. 2020 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>.
- 91- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin İstatistik Yıllığı, Aralık 2017. Ramallah. 2017 AD.
- 92- **ActionAid Vakfı.** Bilgi Notu: Gazze Şeridi'ndeki su kirliliği sorunu ve nüfus üzerindeki etkileri. Gazze 2020 AD. <https://www.masarat.ps>
- 93- **Al Mezan İnsan Hakları Merkezi** Çalışma belgesi: Gazze Şeridi'nde deniz suyu kirliliği felaketi (gerçeklik ve çözümler) Gazze 2018. <http://www.mezan.org>

- 94- **Knesset, Araştırma ve Bilgi Merkezi.** İsrail'de Su Ekonomisi. Kilit konular 2018. 2019 AD
<https://main.knesset.gov.il>
- 95- **Ulusal Sigorta Enstitüsü** - web sitesi. 2018 AD. <https://www.btl.gov.il>
- 96- **İsrail Merkez İstatistik Bürosu.** 2015 yılı için istatistiki özet. İsrail. 2015 AD. <https://www.cbs.gov.il>
- 97- **İsrail Merkez İstatistik Bürosu.** Kitapçık No. 167 2019 AD. İsrail. 2019 AD. <https://www.cbs.gov.il>
- 98- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Yıl ve bölgelere göre elektrik hizmeti alan nüfusun yüzdesi. Ramallah 2021.
<https://www.pcbs.gov.ps>.
- 99- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Ortalama ev enerji tüketimi. Ocak 2015. Ramallah, 2015.
<https://www.pcbs.gov.ps>.
- 100- **Enerji Bakanlığı Kurumu.** Enerji Kurumu formu. Gazze 2020.
- 101- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin İstatistik Yıllığı, Aralık 2018. Ramallah. 2018 <https://www.pcbs.gov.ps>.
- 102- **Filistin Merkez İstatistik Bürosu,** Coğrafi İstatistik Genel İdaresi, Doğal Kaynaklar İstatistikleri Departmanı.
Filistin'de yenilenebilir enerji 2015. 2015 AD. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 103- **Knesset.** İsrail ve Avrupa ülkelerinde benzin ve bileşenlerinin fiyatlarındaki değişimin tanımı ve analizi. Tel Aviv
2019 <https://main.knesset.gov.il>
- 104- **İsrail Enerji Bakanlığı, LPG, 2018. 2019 AD.** <https://www.isragas-ofek.co.il/ar/news/8>
- 105- **Petrol Şirketleri Sahipleri Derneği** - Gazze. internet sitesi, elektronik site. Gazze. 2019 AD.
<https://www.ppga.ps>.
- 106- **UN ESCWA.** Note on Poverty and Conflict in Arab States. Feb.2020. <https://www.un.org>
- 107- **UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME.** The 2020 Global Multidimensional *Poverty* Index.
<https://publications.unescwa.org>
- 108- **ITU.** Measuring digital development: Facts and figures. 2019. <https://www.itu.int/en/Pages/default.aspx>
- 109- **Water authority.** Reduction of Water loss in municipal water supply systems. State of Israel. 2015.
- 110- **U.S. Energy Information Administration.** Data. 2017. <https://cutt.us/4UyIO>
- 111- **Environmental Quality Authority.** The Environmental Status of the Gaza Strip, 2016
- 112- **The Ministry of Environment in Israel-Website.**2020. <https://www.gov.il/he>
- 113- **Pew Research Center.**website2020. <https://www.pewresearch.org>
- 114- **United Nations Population estimates & projection.** World population prospects 2019.
<https://population.un.org/wpp/>
- 115- **United Nations Population estimates & projection.** Median Age of Population 2019.
<https://population.un.org/wpp/>
- 116- **Worldometer-Website.**2020. <https://www.worldometers.info/>
- 117- **World Health Organization.** State of world's nursing 2020. <https://www.emro.who.int>
- 118- **Elaph website.**<https://elaph.com/coronavirus-statistics.html>.

- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devleti kurmak ve egemenliği somutlaştırmak.* Ramallah: 2014. <https://www.palestineconomy.ps>
- **Birleşmiş Milletler.** *Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030.* 2019 <https://www.un.org/sustainabledevelopment>

Gerekli Müdahalelerin Kaynakları

- **Birleşmiş Milletler Filistinli Mülteciler İçin Yardım ve Çalışma Ajansı, İşgal Altındaki Filistin Toprakları Acil Durum Çağrısı 2017.** Amman: 2016. <https://www.unrwa.org>
- **İşgal Altındaki Filistin topraklarında Birleşmiş Milletler Ekibi.** *Gazze 2020 yılında yaşamak için iyi bir yer olacak mı?* <https://www.unsco.org>
- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Ulusal Politika Gündemi 2017-2022: Önce Vatandaş.* Ramallah: 2016. <https://www.palestineconomy.ps>
- **Gazze Destek Derneği.** *Gazze'ye İnsani Müdahale Planı 2019.* İstanbul: 2019. <https://www.gazzedestek.org>
- **OCHA İnsani Yardım Planı 2017.** Kudüs: 2017. <https://www.ochaopt.org>
- **Birleşmiş Milletler.** *2030 Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu.* 2019 <https://www.un.org/sustainabledevelopment>
- Yukarıdaki referanslarda belirtilen ilgili bakanlıkların raporlarında belirtilen sektörel ihtiyaçlar.
- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devleti kurmak ve egemenliği somutlaştırmak.* Ramallah: 2014. <https://www.palestineconomy.ps>.
- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımı Çerçevesi 2018-2022.* Ramallah: 2017. <https://www.palestineconomy.ps>
- **Filistin Su İdaresi.** *Su İdaresi Stratejik Planı 2016-2018.* Ramallah: 2016. <http://www.pwa.ps/>

Semboller

* 2019 2018° 2017 2016 ° 2015 2014 2013 ^ 2012 v 2011-2010°

20

20

Bütün Hakları Saklıdır © 2021